

# Ett uppföljningssystem för jämställdhetspolitiken



REGERINGSKANSLIET

**Utbildningsdepartementet**

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst. För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes Offentliga Publikationer på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Beställningsadress:  
Fritzes kundtjänst  
106 47 Stockholm  
Orderfax: 08-598 191 91  
Ordertel: 08-598 191 90  
E-post: [order.fritzes@nj.se](mailto:order.fritzes@nj.se)  
Internet: [www.fritzes.se](http://www.fritzes.se)

*Svara på remiss – hur och varför: Statsrådsberedningen (SB PM 2003:2, reviderad 2009-05-02)*

– En liten broschyr som underlättar arbetet för den som ska svara på remiss.  
Broschyren är gratis och kan laddas ner eller beställas på  
<http://www.regeringen.se/>

Tryckt av Elanders Sverige AB  
Stockholm 2013

ISBN 978-91-38-23968-1  
ISSN 0284-6012

# Promemorians huvudsakliga innehåll

I denna promemoria presenteras bedömningen av hur ett uppföljningssystem för jämställdhetspolitiken bör utformas. Promemoria har utarbetats inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet). Utvecklingen av hur uppföljningen hittills har utformats hänger samman med politikområdets styrning och utveckling generellt. Jämställdhetspolitikens omfattning, inriktning och förutsättningar har förändrats avsevärt sedan jämställdhet först formades som ett politikområde. I avsnitt 1 ges en beskrivning av hur förutsättningarna och arbetet med att följa upp politikområdet har sett ut hittills. I avsnitt 2 görs en beskrivning och bedömning av hur indikatorerna för jämställdhetspolitiken och övriga delar av uppföljningssystemet bör utformas. Avsnitt 3 beskriver indikatorerna och vilka aspekter i de jämställdhetspolitiska delmålen de avser mäta. Slutligen, i avsnitt 4, sätts uppföljningssystemet för jämställdhetspolitiken in i ett vidare sammanhang, lokalt, regionalt, nationellt och internationellt.



# Innehåll

<b>1</b>	<b>Bakgrund .....</b>	<b>7</b>
1.1	Jämställdhetspolitikens mål och medel .....	7
1.1.1	Jämställdhetsintegrering som strategi .....	9
1.2	Generella förutsättningar för styrning och uppföljning i staten .....	10
1.2.1	Utvecklingen av den statliga styrningen .....	12
1.3	Behovet att utveckla uppföljningen av jämställdhetspolitiken.....	13
1.3.1	Uppföljningen av jämställdhetspolitiken hitills.....	14
1.3.2	Arbetet med indikatorerna och fördjupad jämställdhetsstatistik .....	16
<b>2</b>	<b>Uppföljningssystem – en infrastruktur för jämställdhetspolitiken .....</b>	<b>19</b>
2.1	Uppföljningssystemets olika delar.....	20
2.1.1	Årlig uppföljning i budgetpropositionen utifrån huvudindikatorer.....	20
2.1.2	Sammanhållna uppföljningar av jämställdhetspolitiken .....	21
<b>3</b>	<b>Närmare om indikatorerna.....</b>	<b>25</b>

3.1	Kopplingen mellan de jämställdhetspolitiska målen och indikatorerna .....	27
3.1.1	Huvudindikatorer .....	28
3.1.2	Delmål 1: En jämn fördelning av makt och inflytande.....	28
3.1.3	Delmål 2: Ekonomisk jämställdhet.....	32
3.1.4	Delmål 3: En jämn fördelning av obetalt arbete .....	34
3.1.5	Delmål 4: Mäns våld mot kvinnor ska upphöra .....	38
<b>4</b>	<b>Uppföljningssystem inom andra tvärpolitiska områden samt på lokal och regional nivå.....</b>	<b>45</b>
4.1	Uppföljningssystem inom andra tvärpolitiska områden .....	45
4.2	Sveriges kommuner och landstings pågående projekt med indikatorer .....	46
<b>5</b>	<b>Internationell utblick på uppföljningssystem, indikatorer och index .....</b>	<b>49</b>
5.1	FN och EU .....	49
5.2	OECD.....	51
5.3	Andra globala jämställdhetsindex .....	52
5.4	Norden.....	53
<b>6</b>	<b>Konsekvensanalys.....</b>	<b>55</b>
	<b>Bilaga 1 Uppdrag till Statistiska centralbyrån att utveckla jämställdhetsstatistiken.....</b>	<b>57</b>
	<b>Bilaga 2 Tabellförteckning för temaingång om jämställdhet på SCB:s webbplats .....</b>	<b>59</b>

Jämn fördelning av makt och inflytande.....	59
Ekonomisk jämställdhet .....	61
Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet .....	63
Mäns våld mot kvinnor .....	64
Fördjupningar.....	65
I och utanför arbetskraften.....	65
Entreprenörskap och företagande.....	68
Utbildning och forskning.....	70
<b>Bilaga 3 Regeringens förslag till huvudindikatorer .....</b>	<b>75</b>
Delmål 1: En jämn fördelning av makt och inflytande .....	75
Delmål 2: Ekonomisk jämställdhet .....	75
Delmål 3: En jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet.....	76
Delmål 4: Mäns våld mot kvinnor ska upphöra.....	76





# 1 Bakgrund

## 1.1 Jämställdhetspolitikens mål och medel

Jämställdhet var en angelägen fråga i samhällsdebatten under 1960-talet, men det var först under 1970-talet som frågan kom att behandlas inom ramen för den etablerade politiken. Till en början fann den sin hemvist främst inom ramen för arbetsmarknadspolitiken. Kraven på jämställdhet gick hand i hand med den ökade efterfrågan på arbetskraft och utvecklingen av välfärden. Att jämställdhet formulerades som ett politiskt problem innebar att frågan erkändes som en gemensam samhällelig angelägenhet, som borde lösas med gemensamma ansträngningar inom ramen för politiken. Efter hand breddades jämställdhetspolitiken till flera områden, t.ex. utbildnings-, socialförsäkrings-, demokrati- och familjepolitiken. Vissa frågor som i dag är centrala inom jämställdhetspolitiken, såsom mäns våld mot kvinnor, tog plats i ett jämställdhetspolitiskt sammanhang först under 1990-talet. I dag berörs i stort sett alla politikområden av jämställdhetspolitiken. I propositionen jämställdhetspolitiken inför 1990-talet (prop. 1987/88:105) formulerades målet att kvinnor och män ska ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom alla väsentliga områden i livet. Detta övergripande mål för jämställdhetspolitiken fastslogs i propositionen Delad makt – delat ansvar (prop. 1993/94:147) och preciserades också i sex delmål.

I samma proposition presenterades även förändringar när det gäller genomförandet av jämställdhetspolitiken. Jämställdhetsintegrering, kombinerat med särskilda åtgärder lades fast som strategi för genomförandet.

Efter 18 år med samma mål inom jämställdhetspolitiken beslutade riksdagen 2006 om nya mål i enlighet med förslagen i propositionen Makt att forma samhället och sitt eget liv – nya mål i jämställdhetspolitiken (prop. 2005/06:155, bet. 2005/06:AU11, rskr. 2005/06:257). Beslutet innebar ett övergripande mål, som gäller än i dag senast uttalat i budgetpropositionen för 2013 (prop. 2012/13:1): Målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Utifrån detta arbetar regeringen efter fyra delmål:

- En jämn fördelning av makt och inflytande. Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjligheter att vara aktiva medborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet.
- Ekonomisk jämställdhet. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning samt betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.
- Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjligheter att ge och få omsorg på lika villkor.
- Mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjligheter till kroppslig integritet.

Av budgetpropositionen för 2013 (prop. 2012/13:1 utg.omr. 13) framgår att regeringen under mandatperioden 2011–2014 totalt satsar 960 miljoner kronor på åtgärder inom jämställdhetsområdet. Erfarenheterna från regeringens jämställdhets-

ning under 2007–2010 visar att långsiktighet i stödet till olika verksamheter är en viktig förutsättning för måluppfyllelsen.

Mer om delmålen och kopplingen till indikatorerna redovisas i avsnitt 3.1.

### 1.1.1 Jämställdhetsintegrering som strategi

Jämställdhetsintegrering innebär att ett jämställdhetsperspektiv integreras i alla led av beslutsprocessen och att de aktörer som normalt sett deltar i beslutsprocessen har ansvar för att så sker. Följaktligen har varje statsråd ansvar för att ett jämställdhetsperspektiv inkluderas i arbetet på det egna politikområdet. Det innebär att genomförandet av jämställdhetspolitiken till stor del sker inom ramen för andra politikområden. I stort sett berörs alla politikområden av regeringens jämställdhetspolitiska målsättningar, eftersom utformningen av politiken på i stort sett alla områden har konsekvenser för villkoren för kvinnor och män samt flickor och pojkar. Med utgångspunkt i jämställdhetsintegrering som strategi har varje politikområde och verksamhet ett ansvar för att verka för jämställdhet inom det egna ansvarsområdet. Jämställdhetspolitikens resultat och utveckling måste därför även gå att följa i respektive politikområdes resultatredovisningar, t.ex. i de årliga budgetpropositionerna. Sedan 2004 har arbetet med jämställdhetsintegrering inom Regeringskansliet styrts av särskilda regeringsbeslut som har fastställt hur arbetet ska bedrivas i myndighetens besluts- och beredningsprocesser.

Regeringen beslutade den 1 mars 2012 om en ny strategi för arbetet med jämställdhetsintegrering i Regeringskansliet. Strategin styr hur arbete inom Regeringskansliet ska bedrivas under 2012–2015 och ersätter den tidigare gällande planen. Målet för arbetet med jämställdhetsintegrering i Regeringskansliet är att regeringen ska ha bästa möjliga förutsättningar för att jämställdhet ska genomsyra regeringens politik. Det innebär att analyser av kvinnors och mäns respektive flickors och pojkars

situation och villkor ingår i beslutsunderlagen samt att konsekvenser av förslag analyseras med hänsyn till jämställdhet mellan kvinnor och män. Konsekvensanalyser görs med utgångspunkt i de jämställdhetspolitiska målen och i förekommande fall i mål som regeringen har fastställt för specifika verksamhetsområden.

Arbetet med jämställdhetsintegrering i Regeringskansliet omfattar alla beslutsprocesser och politikområden. Strategin innehåller dessutom fem särskilda riktlinjer som preciserar inriktningen på arbetet i några centrala och särskilt prioriterade processer inom Regeringskansliet. De fem riktlinjerna tar sikte på att jämställdhetsperspektivet ska vara tydligt integrerat i arbetet genom att

- all statistik som rör individer genomgående presenteras, kommenteras och analyseras efter kön,
- förslag i propositioner och skrivelser analyseras utifrån kön,
- jämställdhetsaspekter beaktas i myndighetsstyrning,
- det i kommittédirektiv framgår hur jämställdhetsperspektivet ska beaktas i utredningens arbete och
- att ett jämställdhetsperspektiv inkluderas på ett tidigt stadium i förhandlingsprocessen när frågor som kan ha konsekvenser för jämställdhet mellan kvinnor och män bereds inom EU.

Med utgångspunkt i riktlinjerna ska varje departement ha en arbetsplan för hur man bedriver arbetet med jämställdhetsintegrering vid det egna departementet.

## **1.2 Generella förutsättningar för styrning och uppföljning i staten**

Över tid har komplexiteten inom offentlig förvaltning ökat. Statsförvaltningens åtagande är brett och skiftande. För att

förvaltningen ska kunna möta omvärldens krav på högre kunskapsnivåer och produktivitet krävs en långtgående specialisering och arbetsfördelning. Samtidigt är flera av de verksamheter som bedrivs av sektorsövergripande karaktär. Statsförvaltningen har under andra hälften av nittonhundratalet rört sig från traditionell myndighetsutövning till produktions-, service- och omfördelningsverksamhet. Medan förvaltningen tidigare främst avgjorde ärenden som gällde medborgarnas rättigheter och skyldigheter har i dag många myndigheter även i uppgift att tillhandahålla olika typer av tjänster till medborgare, kommuner, organisationer och företag.

Under senare år har myndigheters tjänsteproduktion vidareutvecklats utifrån nya verksamhetsmodeller och med hjälp av Internet och nya elektroniska tjänster, t.ex. webbtjänster. Antalet anställda har samtidigt minskat i staten. Detta har främst skett genom avregleringar av offentliga monopol, bolagisering av flertalet affärsverk och delegering av statlig verksamhet till kommunerna. Orsakerna till att antalet sektorer ökar beror dels på att en ökad specialisering och arbetsdelning har skett inom förvaltningen, dels på att nya politikområden tillkommit, bl.a. som en konsekvens av politiska ambitioner på olika områden.

Utvecklingen har också inneburit att antalet frågor som spänner över flera departementsområden har ökat. Jämställdhetspolitikens tvärsektoriella karaktär innebär särskilda utmaningar när det gäller både styrning och uppföljning. I princip används samma styrinstrument för tvärsektoriella frågor som vid styrning av mer avgränsade sektorer. Vanligt för tvärfrågor är dock att statliga insatser i många fall har en mer begränsad räckvidd. Ofta finns det huvudsakliga ansvaret för frågornas genomförande hos andra aktörer än statliga, vilket innebär att styrningen till stora delar blir indirekt.

### 1.2.1 Utvecklingen av den statliga styrningen

Den statliga styrningen har genomgått stora förändringar under de senaste decennierna. Från att tidigare ha varit detaljstyrd, påbörjades i slutet av 1960-talet en successiv utveckling som innebar att myndigheterna fick allt större självständighet. I början av 1990-talet infördes mål- och resultatstyrning i statsförvaltningen. Styrningsmodellen syftar till att väl formulerade, tydliga och mätbara mål ska anges för en verksamhet och att en myndighet ska ges handlingsfrihet i genomförandet och valet av metoder samt hanteringen av resurser. Genomförandet följs upp genom att resultatinformation tas fram systematiskt och bedöms mot uppställda mål. Parallellt med införandet av mål- och resultatstyrning genomfördes en omfattande delegering från regeringen till myndigheterna av befogenheter inom det arbetsgivarpolitiska området. Ett syfte var att myndigheterna skulle nå resultatmålen med högre effektivitet. Förändringen innebar även bl.a. ökade krav på uppföljning.

I början av 2000-talet genomfördes en reform som delade in den statliga verksamheten i politikområden. Jämställdhetspolitiken blev ett av totalt 47 politikområden. Någon förändring av jämställdhetsmålen gjordes inte i samband med detta. Ett motiv till utvecklingen av politikområden var att få en tydligare koppling mellan mål, insatser (verksamhet och kostnader) samt resultat. År 2009 övergavs indelningen i politikområden och den enhetliga verksamhetsstrukturen för styrningen av myndigheterna utgick. Anledningen var att det inte varit möjligt att på ett tillfredsställande sätt bryta ner övergripande politiska mål till politikområden och effektmål för den enskilda myndigheten. Vidare var det inte möjligt att på ett rättvisande sätt redovisa och summera vare sig resultat eller kostnader i denna struktur. Till detta kom den otydlighet som följde av att resurser anvisades och tilldelades i en specifik struktur (utgiftsområden och anslag), medan resultat redovisas i en annan struktur (politikområden, verksamhetsområden och

verksamhetsgrenar). Förändringen innebar bl.a. att myndigheterna gavs större flexibilitet i fråga om både genomförande och återrapportering. Det har också inneburit att förordning med instruktion samt regleringsbrev har fått större betydelse för styrningen av myndigheterna.

I den förvaltningspolitiska propositionen Offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet och tillväxt (prop. 2009/10:175) framhölls att styrningen bör vara tydlig och inriktad mot verksamhetens resultat, verksamhetsanpassad och ha ett medborgarperspektiv. Vidare angavs att styrningen bör inriktas på att bli mer strategisk.

### **1.3 Behovet att utveckla uppföljningen av jämställdhetspolitiken**

Utvecklingen av jämställdhetspolitiken har skett successivt och i huvudsak utan en fast organisatorisk förankring. Den jämställdhetspolitiska utredningen konstaterade i sitt betänkande Makt att forma samhället och sitt eget liv (SOU 2005:66) att uppföljningen av jämställdhetspolitiken är bristfällig, vilket gör det svårt att bedöma i vilken mån de jämställdhetspolitiska insatserna har någon verkan och om målen uppnås. Bristande uppföljning och problem med att följa upp och bedöma måluppfyllelse är en generell svårighet som också finns på andra politikområden. Riksdagen har vid återkommande tillfällen riktat kritik mot regeringens resultatredovisning. Bland annat har det framförts att målen är otydliga, att resultatindikatorer eller resultatmått som fångar graden av måluppfyllelse inte redovisas och att kopplingen mellan den lämnade resultatredovisningen och regeringens budgetförslag är svag. På en övergripande nivå finns det också metodologiska svårigheter att skilja effekterna av den förda politiken från annat som påverkar ett visst förhållande, tidsfördröjning i effekter etc. Uppföljning generellt är också ett område som behöver utvecklas, särskilt med avseende på långsiktiga och strategiska frågor.

Redan i regeringens skrivelse Jämt och ständigt (skr. 2002/03:140) konstaterades att det finns anledning att överväga en fastare struktur för jämställdhetsarbetet. Bakgrunden var bl.a. en utvärdering som Riksrevisionsverket genomfört (RRV 2000:17) och som visade på otydlighet och inkonsekvens i styrningen av jämställdhetspolitiken genom regleringsbrev till myndigheterna. I skrivelsen framhölls att kriterierna troligen har samband med att målen för jämställdhetspolitiken är alltför allmänna och otydliga samt att indikatorer för att bedöma den förda politikens resultat och effekter i stort saknas. Även i den jämställdhetspolitiska propositionen Makt att forma samhället och sitt eget liv – nya mål i jämställdhetspolitiken (prop. 2005/06:155) fastslogs att den jämställdhetspolitiska organisationen bör förändras i linje med den allmänna inriktningen på politiken genom att en fastare struktur skapas för jämställdhetsarbetet. Det konstaterades också att uppföljning och utvärdering av jämställdhetspolitiken bör systematiseras, fördjupas och förbättras. Uppföljningar av god kvalitet är en förutsättning för att bedöma genomförda insatser och politikområdets utveckling i stort. I propositionen aviserades även att regeringen skulle utarbeta etappmål samt indikatorer för uppföljning och utvärdering av jämställdhetspolitiken.

I budgetpropositionen för 2013 (prop. 2012/13:1 utg.omr. 13, s. 48) bekräftade regeringen avsikten att utveckla ett antal indikatorer för att möjliggöra uppföljning av jämställdhetsområdet. Uppföljningen ska enligt propositionen bidra till ökad kunskap inom området för att därmed öka förutsättningarna för träffsäkra insatser.

### **1.3.1 Uppföljningen av jämställdhetspolitiken hittills**

Uppföljning av jämställdhetspolitikens insatser har genom åren redovisats på olika sätt, bl.a. i propositionen Makt att forma samhället och sitt eget liv – nya mål i jämställdhetspolitiken



(prop. 2005/06:155) samt skrivelserna Jämställdhetspolitiken inför 2000-talet (skr. 1999/2000:24), Jämt och ständigt – Regeringens jämställdhetspolitik med handlingsplan för mandatperioden (skr. 2002/03:140) och Redovisning av den särskilda jämställdhetsstrategin (skr. 2009/10:234). I de årliga budgetpropositionerna (utgiftsområde 13) redogörs för jämställdhetspolitikens resultat på en övergripande nivå. I en särskild bilaga till utgiftsområdet redogörs även för könsfördelningen i statliga myndigheters styrelser och insynsråd m.m. Sedan 2002 följs ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män upp i en bilaga till finansplanen. Vissa år har bilagan om ekonomisk jämställdhet haft tematiska fördjupningar, men under senare år har den haft en mer allmän inriktning. Konjunkturinstitutet har haft i uppdrag att föreslå förändringar av bilagan i syfte att utveckla den i en mer analytisk riktning. Uppdraget redovisades i mars 2012 och innehåller bl.a. ett förslag till ny struktur för bilagan och en forskningsöversikt (specialstudier nr 31).

Det har gjorts avgränsade uppföljningar inom olika områden inom jämställdhetspolitiken, bl.a. har Brottsförebyggande rådet (Brå) gjort två uppföljningar (Brå 2010:4 och 2010:18) av regeringens satsning på att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer.

Tillämpningen av jämställdhetsintegrering inom Regeringskansliet har följts upp sedan 2004 då en systematisk och strukturerad styrning av arbetet inom Regeringskansliet påbörjades genom att regeringen beslutade om en plan för genomförande av jämställdhetsintegrering i Regeringskansliet (N2004/3108/JÄM). Uppföljningen av arbetet med jämställdhetsintegrering i Regeringskansliet har utgått från ett antal indikatorer som fastställdes i planen 2004 och som har modifierats några gånger.

Uppföljningar som har bäring på jämställdhetspolitikens utfall görs också av statliga myndigheter samt av kommuner och landsting. Statistiska centralbyrån redovisar och följer upp jämställdhetens utveckling vartannat år i skriften På tal om

kvinnor och män. Lathund om jämställdhet (lathunden utkom senast 2012). Även på regional och lokal nivå har liknande produkter tagits fram.

Olika aktörer gör således redan i dag uppföljningar när det gäller olika delar av jämställdhetspolitiken. En tydlig struktur och en mer sammanhållen uppföljning av jämställdhetspolitiken på nationell nivå med en underbyggd analys saknas dock. Tyngdpunkten i de uppföljningar som hittills gjorts av politikområdet har främst legat på uppföljning av resultat av särskilda satsningar, snarare än på effekterna i relation till den övergripande samhällsutvecklingen.

### **1.3.2 Arbetet med indikatorerna och fördjupad jämställdhetsstatistik**

*Vad är en indikator?*

En indikator är en mätbar företeelse som visar eller indikerar tillståndet i ett större system. Genom att följa indikatorns utveckling ges en uppfattning om i vilken riktning systemet utvecklas. Indikatorer kan också antyda orsakssamband, men de kan aldrig ge hela sanningen. Med indikatorer kan förståelsen av en komplex verklighet underlättas genom att olika indikatorer bidrar genom att kvantifiera och förenkla företeelser. Med indikatorer kan tidsserier skapas för att följa en utveckling av något slag. Syftet kan vara att förutsäga förändringar i utvecklingen, etablera ett utgångsläge mot vilket förändringar kan mätas samt visa på behov av och identifiera möjligheter till åtgärder. En indikator kan baseras på både kvantitativa och kvalitativa data.

Indikatorer kan användas antingen för att följa upp mål eller öka förståelsen för orsakssamband och vad som driver utvecklingen. Valet av indikatorer innebär alltid ett ställningstagande. Vad som är en lämplig indikator beror på hur den ska

användas och vem den riktar sig till, dvs. vilken aktörs beteende den mäter.

Gemensamma kriterier för val av indikatorer är krav på relevans, enkelhet, giltighet, upprepningsbarhet, tillförlitlighet och känslighet för förändringar. Även en indikatorns förmåga att skapa intresse hos till exempel politiker och allmänhet samt att engagera till åtgärder kan tas med i bedömningen. Andra aspekter på en indikator som kan vägas in är bedömningen av vad en förändring av indikatorn säger, en beskrivning av hur dataframställning och dataförsörjning ska gå till samt en bedömning av kostnader för dataframställning och en kontinuerlig uppföljning.

### *Regeringsuppdrag för att vidareutveckla jämställdhetsstatistiken*

I oktober 2008 gav regeringen i uppdrag till Statistiska centralbyrån (SCB) att genomföra en förstudie om att vidareutveckla jämställdhetsstatistiken (IJ2008/2171/JÄM). Prioriterade områden i uppdraget var sysselsättning, företagande och utbildning. Av uppdragets slutredovisning, som lämnades i maj 2009, framgick att merparten av den statistik som behövdes redan fanns, men att den inte alltid presenterades på ett sådant sätt att jämställdhetsperspektivet synliggjordes. Förstudiens förslag var därför, i korthet, att initialt skapa en samlad ingång för jämställdhetsstatistik inom de tre prioriterade områdena (IJ2010/715/JÄM).

Mot bakgrund av resultaten i förstudien uppdrog regeringen i maj 2010 åt SCB att vidareutveckla jämställdhetsstatistiken (IJ2010/715/JÄM och IJ2010/962/JÄM). Uppdraget bestod av två delar: dels att påbörja arbetet med en vidareutveckling av jämställdhetsstatistiken enligt förstudien, dels att utveckla indikatorer för uppföljning av jämställdhetspolitiken. Den del av uppdraget som avsåg indikatorer redovisades till regeringen i december 2010 (U2011/40/JÄM). SCB:s ursprungliga förslag omfattade 72 indikatorer, till största del utformade som tabeller.

Därefter har SCB modifierat och utvecklat sina förslag i nära dialog med Regeringskansliet. Efter avrapporteringen gav regeringen SCB i uppdrag att fortsätta det påbörjade arbetet med att utveckla tillgängligheten till jämställdhetsstatistiken (IJ2010/2217/JÄM). Uppdraget slutredovisades i januari 2012 (U2012/424/JÄM), och i februari publicerades den nya statistiken på SCB:s webbplats i form av ett temaområde om jämställdhet. I temaområdet ingår indikatorer uppdelade på jämställdhetspolitikens fyra delmål (nu totalt 88 indikatorer, se bilaga 2), samt fördjupningar inom de tre ovan nämnda områdena sysselsättning, företagande och utbildning.<sup>1</sup>

SCB kommer att uppdatera statistiken vid två tillfällen varje år. Indikatorerna tillsammans med den utvecklade jämställdhetsstatistiken utgör en viktig grund för jämställdhetspolitikens uppföljning och en viktig del i SCB:s samlade jämställdhetsstatistik

---

<sup>1</sup> En förteckning över SCB:s aktuella indikatorer återfinns i bilaga 2.

## 2 Uppföljningssystem – en infrastruktur för jämställdhetspolitiken

**Bedömning:** Ett system för uppföljning bidrar till kontinuitet och struktur för jämställdhetspolitiken. Uppföljningen bör vara strategisk och förutsägbar med avseende på vilka aspekter som följs upp.

**Skälen för bedömningen:** En återkommande och sammanhållen uppföljning baserad på indikatorer saknas i jämställdhetspolitiken. Ett sådant uppföljningssystem ger bättre förutsättningar att ta tillvara resultat och erfarenheter utifrån den förda politiken. På så sätt främjas kvalitet och långsiktighet inom politikområdet. Bedömning av måluppfyllelse bör ske mot bakgrund av en analys av den allmänna samhällsutvecklingen och utifrån jämställdhetspolitikens möjligheter att styra mot målet.

Uppföljningssystemet och de indikatorer som presenteras i det följande syftar främst till att följa upp utvecklingen på aggregerad, nationell nivå. Som tidigare nämnts görs redan i dag uppföljningar i viss mån på regional och lokal nivå och ett samlat uppföljningsarbete är under utveckling (se vidare avsnitt 4.2). Målet med ett system för uppföljning av jämställdhetspolitiken är att det bör bidra till kontinuitet och struktur för jämställdhetspolitiken. Uppföljningen syftar till att vara strategisk och förutsägbar med avseende på vilka aspekter som följs upp. Indikatorerna och den fördjupade jämställdhetsstatistiken utgör

viktiga delar av uppföljningssystemet och bör bidra till bedömningen av måluppfyllelse när det gäller jämställdhetspolitikens mål och delmål över tid.

## 2.1 Uppföljningssystemets olika delar

En kortfattad redovisning av jämställdhetspolitikens resultat görs varje år i budgetpropositionen. I budgetpropositionerna finns också en bilaga till Finansplanen med en särskild redogörelse för utvecklingen när det gäller delmålet ekonomisk jämställdhet (delmål 2, se avsnitt 3.1.3). Även inom andra politikområden redovisas resultat med bäring på jämställdhetspolitiken.

### 2.1.1 Årlig uppföljning i budgetpropositionen utifrån huvudindikatorer

**Bedömning:** Även fortsättningsvis bör den löpande redovisningen av jämställdhetspolitikens resultat göras i budgetpropositionen. Genom att utgå från ett antal huvudindikatorer bör resultatbedömningen kunna utvecklas och systematiseras. Jämförbarhet över tid kommer därmed att förbättras.

**Skälen för bedömningen:** Som anförts ovan redovisas redan i dag jämställdhetens resultat i budgetpropositionen. Det bör ske också fortsättningsvis. Redovisningen och analysen bör avse 26 huvudindikatorer som bedöms mäta de mest centrala aspekterna av de jämställdhetspolitiska målen och svara mot behovet av strategisk resultatinformation. Av de 88 indikatorerna bör alltså 26 väljas ut. De 88 indikatorerna uppdateras dock årligen och ska finnas tillgängliga på SCB:s hemsida. Genom detta kommer det att finnas statistiskt underlag som kan användas i mer fördjupade och sammanhållna uppföljningar som avses göras med visst intervall. Indikatorerna respektive huvudindikatorerna används

således på olika sätt i uppföljningen av jämställdhetspolitiken, men de är indikatorer som valts ut för att möjliggöra uppföljning av politikområdet jämställdhet.

En närmare beskrivning och bedömning av indikatorerna och huvudindikatorerna finns i avsnitt 3.1.2–5. (se även lista på de indikatorer som SCB har tagit fram i bilaga 2 och huvudindikatorerna som tabeller och diagram i bilaga 3). Tillsammans med den fördjupade jämställdhetsstatistiken bör även de övriga indikatorerna användas som underlag i systematiskt genomförda djupanalyser för hela politikområdet. I avsnitt 3.1 görs en översiktlig genomgång av indikatorerna respektive huvudindikatorerna utifrån vilka aspekter de avser mäta i de jämställdhetspolitiska målen. I avsnittet motiveras även urvalet av huvudindikatorer.

Huvudindikatorerna bör främst användas i syfte att göra deskriptiva analyser av måluppfyllelsen. Beroende på tillgängligt underlag bör det även vara möjligt att utveckla analysen till att också beröra orsakssamband, dvs. ge förklarande analyser av måluppfyllelsen. Det kan dock ofta vara svårt att isolera effekten av enskilda insatser i relation till andra förhållanden eller trender som påverkar utfallet. Ambitionen bör vara att i de sammanhållna uppföljningarna även kunna uttala sig om varför en förändring i en indikator skett, inte bara att den skett. Det är således orsakssambanden, mellan t.ex. något som inträffat i samhället/omvärlden (t.ex. en reform på ett område) och en förändring i en indikator, som blir intressanta att analysera.

### 2.1.2 Sammanhållna uppföljningar av jämställdhetspolitiken

**Bedömning:** Jämställdhetspolitiken bör återkommande följas upp utifrån jämställdhetsmålen och med givna indikatorer.

Den uppföljning av jämställdhetspolitiken som görs i budgetpropositionen syftar till att ge en övergripande bild av

utvecklingen och jämställdhetspolitikens resultat. För att kunna säga något om varför det förhåller sig på ett visst sätt samt för att kunna göra en bedömning av måluppfyllelsen utifrån regeringens politik och samhällsutvecklingen i stort behövs ett bredare underlag och närmare analyser av utvecklingen inom respektive delmålsområde. Inom andra politikområden finns det normalt en eller flera myndigheter som genomför denna typ av sammanhållna uppföljningar och analyser. På jämställdhetspolitikens område saknas dock en sådan myndighet.

Som tidigare nämnts görs uppföljningar som har bäring på jämställdhetspolitiken inom en rad politikområden och inom en rad myndigheter. Det finns dock viktiga skillnader mellan uppföljningar av jämställdhet som görs inom ramen för andra politikområden, jämfört med uppföljningar som tar avstamp i de jämställdhetspolitiska målen. Inom andra politikområden följs jämställdhet ofta upp som en aspekt av flera, utifrån andra övergripande mål. Dessa uppföljningar kan emellertid utgöra viktiga pusselbitar i en sammantagen uppföljning av jämställdhetspolitiken. Jämställdhetsuppföljningar inom andra politikområden behöver hållas samman av en övergripande analys och bedömning utifrån jämställdhetsmålen.

Sammanhållna uppföljningar av jämställdhetspolitiken bör inkludera uppföljningar av arbetet med jämställdhetsintegrering och särskilda insatser som görs inom jämställdhetsområdet. En central del i uppföljningssystemet handlar om att foga samman uppföljningarna och med kompletterande analyser och underlag få en helhetsbild av jämställdhetspolitikens utfall och effekter mot bakgrund av den allmänna samhällsutvecklingen. Jämställdhetspolitiska utredningens betänkande Makt att forma samhället och sitt eget liv (SOU 2005:66) är den första och hittills enda samlade uppföljning av jämställdhetspolitiken och dess måluppfyllelse.

En viktig del av uppföljningssystemet för jämställdhetspolitiken är att se till att sådana, mer omfattande och sammanhållna uppföljningar, genomförs återkommande. En rimlig periodicitet för sådana uppföljningar bör vara minst fyra



år. Fyra år bedöms som ett minsta tidsspänn för att det ska vara intressant med en mer omfattande uppföljning. Det tar tid innan politiska insatser får genomslag och förändringar inom jämställdhetsområdet går generellt sett långsamt. Tidsspännet bör dock inte vara längre än åtta år för att undvika att bl.a. kontinuitet och struktur som uppföljningen är tänkt att bidra till går förlorade. Alltför långa uppföljningscykler kan också minska de positiva drivkrafter som en tätare uppföljning kan ha på jämställdhetspolitikens utveckling.



### 3 Närmare om indikatorerna

Samhällsutvecklingen medför att befolkningens levnadsförhållanden fortlöpande förändras. Grupper påverkas på olika sätt. Valfärd för män och kvinnor, barn och äldre, arbetare och tjänstemän, storstadsbor och landsortsbefolkning påverkas mer eller mindre av förändringarna. Effekterna kan mätas i förhållanden som rör hälsa, ekonomiska resurser, utbildning, boende, fritidsvanor, sociala relationer, utsatthet för brott och mycket mer. Att känna till förändrade förhållanden är intressant för många. Indikatorer för att följa utvecklingen har använts under lång tid i svensk statsförvaltning. Sociala indikatorer såsom välfärdsmått introducerades i Sverige i början på 1970-talet. Verksamheten permanentades av Statistiska centralbyrån (SCB) genom framtagande av statistik till Undersökningarna om levnadsförhållanden (ULF). Ur ULF-statistiken presenteras statistikindikatorer för olika välfärdsområden i tidsserier som i dag sträcker sig 25–30 år tillbaka i tiden.

Det har blivit allt vanligare att använda sig av indikatorer, både för att följa utvecklingen inom ett visst område och för att till exempel stimulera till kvalitetsutveckling inom olika verksamheter. En indikator är ett statistiskt mått som inom ett bestämt område ger en övergripande och för berörda grupper representativ utsaga om ett dokumenterat tillstånd inom ett bestämt samhällsområde. Även subjektiva omdömen om en företeelse kan användas som indikatorer, om den eller de kan sammanfattas kvantitativt. En indikator mäter alltid en avgränsad del av ett mål. Valet av indikatorer innebär således en avgränsning och operationalisering av ett politikområdes målsättning.

Vanligtvis utgörs en indikator av en kvot, dvs. för t.ex. en kvantitativ resultatindikator kopplas en faktauppgift till ett mål och redovisas i termer av ett tal (antal, medelvärde eller median) eller en procentsats. Men en indikator kan också bestå av mer sammansatta statistiska mått, exempelvis tabeller. I SCB:s rapport Förslag till indikatorer för jämställdhetspolitiken (U2011/40/JÄM) föreslogs 72 indikatorer. För ett stort antal indikatorer har SCB valt att föreslå mer än en kvot, i de flesta fall en tabell. Många indikatorer sammanfaller med statistik som finns i SCB:s publikation På tal om kvinnor och män, vilka kan betraktas som säkra indikatorer som SCB har tagit fram. I SCB:s rapport listas följande krav som en säker indikator ska uppfylla.

- Validiteten ska vara hög, dvs. indikatorn ska ha förmåga att mäta vad den säger att den ska mäta, den ska vara giltig. Den ska också täcka väsentliga aspekter av vad den ska mäta. Den ska också samvariera med andra indikatorer som mäter samma sak.
- Reliabiliteten ska vara hög, dvs. indikatorn ska ha hög precision vilket innebär att upprepade mätningar i olika områden och över tid ska uppvisa små skillnader.
- Sensitiviteten och specificiteten ska vara höga, dvs. indikatorn ska fånga den grupp av befolkningen som är av intresse att studera.
- Indikatorn ska vara väldefinierad. Den ska vara tydligt avgränsad och bygga på statistik som framställs enligt vetenskapligt beprövade metoder.
- Indikatorn ska vara robust, dvs. stabil.
- Indikatorn ska helst hämtas från statistik som bygger på nationella register eller nationella urvalsundersökningar med återkommande mätningar.
- Indikatorn bör fånga grundproblemet och ha en tydlig och accepterad tolkning.

Förutom att möjliggöra analyser av trender och utvecklingslinjer, kan indikatorerna bidra till att problem och förslag till insatser

identifieras. Indikatorerna och den utvecklade jämställdhetsstatistiken kan även bidra till bättre och mer tillgängligt underlag för övriga politikområden, vilket bör gynna arbetet med jämställdhetsintegrering. I detta arbete kommer SCB:s befintliga jämställdhetsstatistik att efterfrågas alltmer både från myndigheter och från allmänhet genom att statistiken ökar möjligheterna att göra jämställdhetsanalyser. En förhoppning är även att indikatorerna tillsammans med den utvecklade jämställdhetsstatistiken ska få samma spridning och på så sätt främja ett kunskapsbaserat jämställdhetsarbete i myndigheter, kommuner och landsting samt i frivilligorganisationer och näringsliv.

Det är viktigt att framhålla att indikatorerna inte förväntas ge svar på varför utvecklingen ser ut på ett visst sätt. I stort sett alla föreslagna indikatorer är så kallade resultatindikatorer. Resultatindikatorer är mått som kan användas i bedömningen av framgång i förhållande till uppställda mål eller riktlinjer. En resultatindikator är inte en absolut sanning utan ska ses som en indikation på att målet är uppnått eller att utvecklingen är på väg mot eller bort från målet.

### **3.1 Kopplingen mellan de jämställdhetspolitiska målen och indikatorerna**

Valet av indikatorer medför en avgränsning av vilka aspekter i respektive delmål som mäts. Valet av indikatorer styrs av operationaliseringen av de jämställdhetspolitiska målen och till viss del av tillgången till statistik. Inom delmålet ekonomisk jämställdhet (delmål 2, se avsnitt 3.1.3) finns det exempelvis en god tillgång till relevant statistik, jämfört med t.ex. delmålet om en jämn fördelning av obetalt hem- och omsorgsarbete (delmål 3 avsnitt 3.1.4). På vissa områden saknas relevant och säker statistik eller är statistiken under utveckling. Det innebär att indikatorerna kan komma att utvecklas eller bytas ut efter hand.

Utgångspunkt för operationaliseringen av de jämställdhetspolitiska delmålen har bl.a. tagits i de s.k. kommentarerna till

målen i propositionen Makt att forma samhället och sitt eget liv (prop. 2005/06:155). Syftet med kommentarerna var bl.a. att förtydliga målens innebörd, vilka områden som avses bidra till målpuppfyllelsen och beskriva hur de olika delmålen relaterar till varandra. Inom vissa delar av jämställdhetspolitiken finns det mer eller mindre självklara val av indikatorer, t.ex. riksdagens könssammansättning för att mäta makt och inflytande och individuell disponibel inkomst för kvinnor respektive män för att mäta ekonomisk jämställdhet. Valet av indikatorer innebär en prioritering och avgränsning av aspekter som omfattas av jämställdhetspolitiken på målformuleringsnivå, men som inte nödvändigtvis följs upp med en specifik indikator.

### **3.1.1 Huvudindikatorer**

I enlighet med bedömningen ovan (avsnitt 2.1.1) bör ett mindre antal huvudindikatorer väljas ut av de 88 indikatorerna som SCB har tagit fram. Uppföljningen av dessa huvudindikatorer bör redovisas i samband med budgetpropositionerna. Av bilaga 3 framgår förslag på 26 huvudindikatorer. De indikatorer och huvudindikatorer som bör gälla för respektive delmålsområde presenteras nedan och i bilaga 2 och 3.

### **3.1.2 Delmål 1: En jämn fördelning av makt och inflytande**

Det första jämställdhetspolitiska delmålet är en jämn fördelning av makt och inflytande. Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva samhällsmedborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet.

En jämn representation av kvinnor och män är inte en garanti för att den reella makten fördelas jämnt mellan könen, men det är en avgörande förutsättning för att även kvalitativa aspekter av maktutövning ska kunna förändras i jämställd riktning. Möjligheten att påverka beslutens innehåll förutsätter deltagande i

beslutsfattandet. Målet tar sikte på formella politiska rättigheter – möjligheten att delta i demokratiska processer både som väljare eller valda och som aktiva i politiska partier (se bilaga 2 indikatorerna 1:1–12 och 1:18). Men målet tar även sikte på fördelningen av den makt som ligger utanför det som vanligen räknas till det demokratiska styrelseskicket. Det handlar om den makt som utövas av t.ex. företag, medier och trossamfund och som har stor betydelse för forandet av vårt samhälle. I Sverige har arbetsmarknadens parter historiskt haft en särställning, både när det gäller ekonomisk makt och inflytande och när det gäller att sätta dagordningen för det politiska samtalet. Arbetstagarorganisationerna är en viktig aktör avseende makt och inflytande, inte minst när det gäller lönebildningen samt kvinnors och mäns arbetsvillkor i övrigt (se bilaga 2 indikatorerna 1:13–16 näringsliv samt 1:17 och 1:19 fack).

I betänkandet *Kön, makt och statistik* (SOU 2007:108) fann man att könsfördelningen på ledande positioner varierar på ett systematiskt sätt mellan samhällsnivåer, yrkesområden och huvudmän för olika verksamheter. Generellt sett har synliga positioner som påverkas av politiska åtgärder en jämn könsfördelning medan det omvända gäller för positioner utan offentlig granskning till vilka rekrytering sker genom informella val och där insynen är begränsad. Den centrala nivån tycks erbjuda bättre förutsättningar för en jämnare könsfördelning jämfört med regional och lokal nivå. Skillnader finns också mellan områden såsom exempelvis politiken å ena sidan och näringslivet å den andra. Statliga huvudmän ger oftast större möjligheter till kvantitativ jämställdhet än kommunala eller privata huvudmän. Det finns också skillnader mellan storstadsområden å ena sidan och mindre orter och glesbygd å den andra. Vidare fann utredningen skillnader mellan olika typer av positioner. Exekutiva eller verkställande chefer är oftast män liksom ordförande (t.ex. i kommunala nämnder). De kvinnor som finns på ledande positioner ingår oftast som ledamöter i styrelser.

Mönstren synliggörs genom jämförelse av könsfördelningen på chefs- och ledningsnivå i näringslivet och i offentlig sektor (se bilaga 2 indikatorerna 1:13–16 och 1:20–22 representation i offentlig sektor). När det gäller de statliga universiteten och högskolorna utgör de en särskilt intressant sfär inom offentlig sektor, eftersom de även representerar vetenskapssamhällets makt och inflytande i samhället (bilaga 2 indikatorn 1:23 professorer vid universitet och högskolor). Av en sammanställning för 2011 över antalet professorer efter ämnesområde, var 22 procent av professorerna kvinnor och 78 procent män.

Det finns svårigheter att hitta statistik som lever upp till de krav på indikatorer som SCB ställer upp i sin rapport (U2011/40/JÄM). Tidigare fanns Medieguiden, Dagspress och radio & tv, som var en årsbok som gavs ut av Observer Sverige. Statistiken i Medieguiden användes i stor utsträckning i betänkandet Kön, makt och statistik (SOU 2007:108) för att kartlägga könsfördelningen inom olika mediesfärer. Publikationen har dock slutat att ges ut och i dagsläget har uppbygganden av SCB:s statistikportal inte gett utrymme för en fördjupad, separat kartläggning och insamling avseende makt och inflytande i media. Detta är dock ett område där könsuppdelad statistik bör utvecklas på sikt.

### *Huvudindikatorer när det gäller delmål 1*

**Bedömning:** Följande fem indikatorer bör användas i den årliga uppföljningen av delmålet om en jämn fördelning av makt och inflytande:

- 1.3 Riksdagens sammansättning efter val 1921–20xx
- 1.6 b Kommun- och landstingsstyrelsers ordförande
- 1.13 Styrelser och ledning i börsföretag
- 1.16 Chefer i privat sektor efter typ av chef
- 1.20 Chefer i offentlig sektor efter typ av chef



**Skälen för bedömningen:** Fem huvudindikatorer bör användas för uppföljning av delmål 1 om en jämn fördelning av makt och inflytande. Riksdagens sammansättning efter val (bilaga 2, indikator 1.3) är en av de mest centrala indikatorerna i fråga om makt och inflytande. Riksdagen är demokratins viktigaste institution och här finns även den lagstiftande makten. En jämn könsfördelning i riksdagen är en grundläggande förutsättning för kvinnors och mäns makt och inflytande i politiken och samhället. Utvecklingen av könsfördelningen i riksdagen har sedan 1922 blivit jämnare med få undantag och är i dag 45 procent kvinnor och 55 procent män. En indikator som täcker in den regionala och den lokala nivån efter varje val är kommun- och landstingsstyrelser ordförande (indikator 1.6 b). Bakgrunden till att lyfta fram just dessa poster är att de fångar flera av de aspekter som nämns som ofördelaktiga för en jämn könsfördelning i betänkandet Kön, makt och statistik (se ovan). Könsfördelningen bland ordföranden i kommunstyrelser har sedan 1998 utvecklats från 23 procent kvinnor respektive 77 procent män till 29 procent kvinnor respektive 71 procent män 2010. Landstingsstyrelserna är betydligt färre till antalet än kommunstyrelserna. Där har könsfördelningen när det gäller ordförandeposten utvecklats från 20 procent kvinnor respektive 80 procent män som ordförande 1998 till 45 procent kvinnor respektive 55 procent män 2010.

De övriga huvudindikatorer som bör användas är 1.13, styrelser och ledning i börsföretag respektive chefer i privat och offentlig sektor (indikatorerna 1.16 och 1.20 enligt SCB). Indikatorerna 1.13 och 1.20 avspeglar jämställdheten i olika delar av den sfär där den ekonomiska makten i samhället finns. Avgränsningen till börsföretag medför att det främst är större företag med en högre omsättning som ingår i indikatorn. I börsföretagens styrelser och ledningar tas beslut som påverkar ekonomin och samhället i stort. Indikator 1.16 könsfördelningen på chefspositioner i privat sektor ger en kompletterande bild av makt och inflytande i näringslivet i fråga om arbetsorganisationen utöver ledning och styrelse. Indikator 1.20 tar sikte på

makt och inflytande offentlig sektor. Chefer i offentliga arbetsorganisationer är en strategisk position och ger en indikation på förutsättningarna för jämställda villkor när det gäller beslutsfattandet i denna samhällssfär. Den offentliga sektorn utgör en stor del av svensk ekonomi och de beslut som tas här har stor påverkan på samhället i stort.

### 3.1.3 Delmål 2: Ekonomisk jämställdhet

Det andra jämställdhetspolitiska delmålet är ekonomisk jämställdhet. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.

Att kvinnor ska ha samma möjligheter som män att försörja sig själva genom betalt arbete är centralt i svensk jämställdhetspolitik. Kvinnor och män ses som individuellt ansvariga för både försörjning och omsorg. Skatter och socialförsäkringar är knutna till individen för att möjliggöra för kvinnor och män att både förvärvsarbeta och ta hand om en familj. Den bristande jämställdheten gäller inte huvudsakligen tillgången till utbildning och arbetsmarknad, utan har i större utsträckning sin grund i skillnader i förutsättningar, möjligheter och villkor beträffande utbildning och betalt arbete. De föreslagna indikatorer som följer utvecklingen av delmål 2 rör löner och övriga inkomster, förvärvsfrekvens, företagande, deltidsarbete samt sjukfrånvaro, (se bilaga 2, indikator 2.1–36). Indikatorerna utgörs av mått såsom t.ex. indikator 2.1 Från löne- och näringsinkomst till individuell disponibel inkomst för personer i åldern 20–64 år och indikator 2.5 Frånvarande hela veckan p.g.a. föräldraledighet efter frånvarotid och utbildningsnivå och 2.20 Sysselsatta föräldrar 20–64 år med hemmavarande barn efter yngsta barnets ålder och anknytning till arbetsmarknaden 2011. De sistnämnda indikatorerna ger specificerad information om olika grupper av kvinnor och män och således ett mer detaljerat underlag för analys och eventuella insatser på området.

*Förslag till huvudindikatorer när det gäller delmål 2*

**Bedömning:** Följande tio indikatorer bör användas i den årliga uppföljningen av delmålet om ekonomisk jämställdhet:

- 2.1 Från löne- och näringsinkomst till individuell disponibel inkomst för personer i åldern 20–64 år
- 2.2 b Individuell disponibel inkomst efter hushållstyp och antal barn
- 2.4 Ersatta dagar för vård av barn 1974–20xx (även under delmål 3)
- 2.6 Kvinnors lön som andel (%) av mäns lön efter sektor före och efter standardavvägning 1994–20xx
- 2.15 Segregeringsindex efter ålder
- 2.18 Sysselsatta 20–64 efter ålder och anknytningsgrad till arbetsmarknaden
- 2.22 Sysselsatta 20–64 efter ålder och vanligen arbetad tid som heltid och deltid
- 2.32 Avgångna från gymnasieskolan efter program eller anknytning till program
- 2.34 Pågående sjukpenningfall i december åren 1974–20xx
- 2.35 Personer med sjuk- och aktivitetsersättning efter ålder

**Skälen för bedömningen:** Tio huvudindikatorer bör användas för uppföljning av delmål 2 om ekonomisk jämställdhet. Det finns omfattande statistik på området, som är både relevant och säker. Indikator 2.1 Från löne- och näringsinkomst till individuell disponibel inkomst ger grundläggande information om kvinnors och mäns inkomster. Indikatorerna omfattar tre delar: 1) marknaden, visar bl.a. löner, näringsinkomst och kapitalvinster, 2) välfärdsstaten, visar bl.a. sjuk- och föräldrapenning, pensioner och ekonomiskt bistånd, och slutligen 3) negativa transfereringar, som visar bl.a. skatt och återbetalt studielån. Ett tydligt och bestående mönster är att män har högre inkomster från marknaden och större negativa transfereringar än kvinnor, medan det omvända gäller för inkomster från socialförsäk-

ringssystemen. Indikator 2.2 b ger information om individuell disponibel inkomst efter hushållstyp, vilket gör det möjligt att jämföra kvinnor och män som är sammanboende respektive ensamstående. Lägst individuell disponibel inkomst har ensamstående kvinnor utan barn, därefter kommer samboende kvinnor utan barn.

Övriga huvudindikatorer är 2.6 Kvinnors lön som andel (%) av mäns lön efter sektor, 2.18 sysselsatta efter ålder och anknytningsgrad till arbetsmarknaden respektive 2.22 sysselsatta efter ålder och vanligen arbetad tid som hel- och deltidsarbete, 2.34 pågående sjukpenningfall samt 2.35 Personer med sjuk- och aktivitetsersättning efter ålder. Indikatorn 2.4 ersatta dagar för vård av barn är relevant för både delmål 2 och 3 och återfinns därför under båda. De indikatorer som nu räknats upp är grundläggande för att kunna bedöma kvinnors och mäns möjligheter till egen försörjning och grad av ekonomisk självständighet. Slutligen ingår även en indikator 2.32 avgångna från gymnasieskolan efter program eller anknytning till program. Denna indikator kan säga något om den framtida utvecklingen och eventuella löneskillnader på arbetsmarknaden. Över tid har unga kvinnor breddat sina utbildningsval, medan samma utveckling inte gäller för unga män.

### 3.1.4 Delmål 3: En jämn fördelning av obetalt arbete

Det tredje jämställdhetspolitiska delmålet är en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjlighet att ge och få omsorg på lika villkor.

Centralt i svensk välfärds- och jämställdhetspolitik är att människor inte ska behöva välja mellan att ha ett arbete och att ha en familj. Det ska vara möjligt att förena avlönat arbete med att ha en familj och med att vårda relationerna med närstående. Föräldraförsäkring, barnomsorg och äldreomsorg har haft stor betydelse för att Sverige både har en hög förvärvsfrekvens bland

kvinnor och ett högt barnafödande. I det tredje delmålet formuleras utgångspunkten att kvinnor och män både har och förväntas ta samma ansvar för det obetalda arbetet. En ojämn fördelning av hem- och omsorgsarbete försvårar kvinnors möjligheter till betalt arbete, ekonomisk självständighet och deltagande i samhällslivet. Målet omfattar obetalt arbete, omsorgen om de äldre samt omsorgen om barnen. Målet inbegriper både den som ger omsorg och den som tar emot den.

Tillgången till statistik som mäter fördelningen av det obetalda hem- och omsorgsarbetet är sparsam. Detta har delvis sin grund i att området tillhör hemmet och den privata sfären, vilket innebär större metodologiska utmaningar för statistiska undersökningar. SCB genomförde 1990/91 på regeringens uppdrag den första officiella tidsanvändningsundersökningen i Sverige.

Tidsanvändningsstudien (TA) ger en bild av kvinnors och mäns vardagsliv. Undersökningen visar bl.a. hur kvinnor och män fördelar sin tid på olika aktiviteter, men också hur tidsanvändningen varierar i livets olika faser. TA svarar mot flera viktiga aspekter inom målområdet (se bilaga 2 indikator 3.2–6) och som inte går att mäta på andra sätt. Undersökningen har genomförts av SCB på regeringens uppdrag vid tre tillfällen; åren 1990/91, 2000/01 och 2010/11. Varje genomförd undersökning har resulterat i ett rikt material, dock innebär den långa tidsintervallen på tio år att aktualiteten i underlaget mot slutet av perioden inte är så stor. Ett problem är att svarsfrekvensen i TA drastiskt har sjunkit sedan den först genomfördes. Mot bakgrund av bl.a. detta har SCB fått ett regeringsuppdrag (U2012/5006/JÄM) om att utveckla tidsanvändningsundersökningen genom att utveckla nya insamlingsmetoder som kan förbättra förutsättningarna för genomförandet av framtida tidsanvändningsundersökningar i fråga om kvinnors och mäns tidsanvändning. I uppdraget ingår även att förvalta insamlad tidsanvändningsdata, att sprida information och kunskap om tidsanvändningsundersökningen, att bistå användare av statistiken och att delta i det internationella arbetet på området.

Övriga indikatorer på området fångar upp mer kontextuella aspekter av delmål 3 såsom barn i förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg, hel- och deltidsarbete i relation till vård av barn och andra anhöriga/släktingar (se indikator 3.1, 3.7–9).

Insatser inom delmålsområdet utförs inom bl.a. socialförsäkringsområdet och familjepolitiken. Utfallet avseende fördelningen av obetalt arbete hänger dock tätt samman med delmål två, vilket innebär att insatser på de politikområden som nämns under delmål 2 har stor betydelse även för delmål 3.

### *Förslag till huvudindikatorer när det gäller delmål 3*

**Bedömning:** Följande fyra indikatorer bör användas i den årliga uppföljningen av delmålet om en jämn fördelning av obetalt arbete:

- 3.1 b Ersatta dagar för vård av barn 1974–20xx (samma tabell som delmål 2 tabell 2.4)
- 3.2 Genomsnittlig tidsanvändning för personer i åldern 20–64 år
- 3.3 Tid för obetalt arbete efter livscykel
- 3.8 Sysselsatta som arbetar deltid av orsak som vård av barn och vård av vuxen anhörig/släkting

**Skälen för bedömningen:** Fyra huvudindikatorer bör användas för uppföljning av delmål 3 om en jämn fördelning av obetalt arbete. Som redan nämnts är indikator 2.4, ersatta dagar för vård av barn, relevant både för en jämn fördelning av det obetalda arbetet och för ekonomisk jämställdhet. Indikatorn omfattar både föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning. Män tog 2011 ut 24 procent medan kvinnor tog ut 76 procent av föräldrapenningdagarna. Försäkringskassans mätningar visar att mäns uttag av föräldrapenning har varit svagt ökande över en längre tidsperiod. Trenden i senaste mätningen avseende 2011 visade dock att andelen män som ökar sitt uttag utgörs av de män som redan har högst uttag. Samtidigt är andelen män som

inte tar ut någon föräldrapenning alls är ungefär lika stor som tidigare. När det gäller tillfällig föräldrapenning var uttaget jämnare 1974 (kvinnor tog då ut 60 procent och män 40 procent) än det är i dag (2011 tog kvinnor ut 64 procent och män 36 procent).

Genom Tidsanvändningsstudier (TA) finns jämförbara data rörande genomsnittlig tidsanvändning efter typ av dygn. Indikator 3.2 visar kvinnors och mäns tidsanvändning efter aktivitet (betalt/obetalt arbete, utbildning, personliga behov, fritid och annat) uppdelat efter vardag respektive veckoslut/helg. Kvinnor och män lägger ungefär lika mycket tid på förvärvsarbete och obetalt arbete sammanlagt (cirka 7 timmar och 20 minuter per dag). En större andel av mäns tid utgörs av betalt arbete medan kvinnor utför mer obetalt arbete. Sedan 1990/91 har dock utvecklingen gått mot en utjämning, både vad gäller det betalda och det obetalda arbetet. Kvinnor utför cirka 30 minuter mer betalt arbete än tidigare och har minskat sin tid för obetalt arbete med mer än en timme per vardagsdygn. Män utför ca 45 minuter mindre betalt arbete och har ökat sin tid för obetalt arbete med ca åtta minuter per vardagsdygn. Indikator 3.3 tid för obetalt arbete efter livscykel visar ensamstående respektive sammanboende utan barn i två ålderskategorier (20–44 år och 45–64 år), samt ensamstående respektive sammanboende småbarnsföräldrar och föräldrar till äldre barn (7–17 år). Mest tid på obetalt arbete lägger kvinnor som har små barn, oavsett om de är ensamstående (drygt 43 timmar/vecka) eller sammanboende (knappt 40 timmar/vecka). De män som ägnade mest tid till obetalt arbete i denna kategori var sammanboende män med små barn (drygt 32 timmar/vecka). Ensamstående män med små barn är en så liten grupp att den inte går att mäta.

Den sista indikatorn rörande obetalt arbete är 3.8 Sysselessatta som arbetar deltid av orsak som vård av barn och vård av vuxen anhörig/släkting. År 2010 var det 170 000 kvinnor som uppgav att de arbetar deltid med anledning av vård av barn och/eller anhörig/släkting. Motsvarande siffra för männen var 17 000. Förutom att tydliggöra den ojämn fördelningen av tid

avseende det obetalda omsorgsarbetet speglar indikatorn till viss del en outnyttjad potential i ekonomin som uppkommer till följd av bl.a. ofrivillig deltid.

### 3.1.5 Delmål 4: Mäns våld mot kvinnor ska upphöra

Det fjärde jämställdhetspolitiska delmålet är att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

Regeringens definition av mäns våld mot kvinnor grundas på FN:s deklaration om avskaffande av våld mot kvinnor som antogs av FN:s generalförsamling 1993. I deklarationen beskrivs det våld som kvinnor utsätts för som den yttersta konsekvensen av mäns överordning och kvinnors underordning. Den grundläggande analysen av våldet är att det både är ett uttryck för den maktordning som råder mellan kvinnor och män och ett medel för att upprätthålla densamma. Att slippa utsättas för våld och övergrepp är en förutsättning för att kunna åtnjuta mänskliga rättigheter. Våldet förekommer framför allt i hemmet, men också i offentliga delar av samhället som på arbetsplatsen, på krogen och på gatan. Det utövas av såväl närstående och bekanta som för kvinnan okända män. Det finns också ett starkt samband mellan olika våldsformer som misshandel, våldtäkt, sexuella trakasserier och hot om våld. I propositionen *Makt att forma samhället och sina egna liv* (prop. 2005/06:155) beskrivs hur jämställdhetspolitiken och kvinnofridsreformen (prop. 1997/98:55), som lade grunden för den kvinnofrids-lagstiftning vi har i dag, bygger på denna analys. I *Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer* (skr. 2007/08:39) redogjorde regeringen för sin syn på hur mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer ska bekämpas. Regeringen redovisade huvuddragen i arbetet för att bekämpa detta våld under mandatperioden. Handlingsplanen omfattade en mängd åtgärder, inom olika



politikområden, som kommer att utvecklas och preciseras efter hand.

Delmål 4 omfattar alla former av fysiskt, psykiskt och sexuellt våld och hot om våld som riktas mot kvinnor och flickor. Vidare omfattas delmålet av arbetet för att motverka prostitution och handel med människor för sexuella ändamål, samt hedersrelaterat våld. Våld i samkönade relationer omfattas inte. Med begreppet kroppslig integritet åsyftas bl.a. rätten och möjligheten att bestämma över sin egen kropp, sexualitet och reproduktion.

Delmål 4 skiljer sig från övriga jämställdhetsområden. Medan målsättningen på övriga målområden är en jämn fördelning av makt och inflytande, ekonomisk makt och obetalt hem- och omsorgsarbete är målsättningen här inte en jämn fördelning av våld utan att mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

De indikatorer som tagits fram visar att även mäns våld mot andra män är ett omfattande samhällsproblem. Genom att jämföra kvinnors och mäns utsatthet för våld kan man få en bättre förståelse för skillnaderna mellan mäns och kvinnors utsatthet i detta avseende. Inom ramen för det förebyggande arbetet för att få mäns våld mot kvinnor att upphöra är sambandet mellan maskulinitet och våld en central fråga.

Indikatorerna på området hämtas till största del från Nationella trygghetsundersökningen (NTU) som Brottsförebyggande rådet (Brå) genomför årligen samt från registerdata rörande anmälda brott och lagförda personer (se bilaga 2 indikator 4.1–14). I april 2012 gav regeringen Brå i uppdrag att genomföra en nationell kartläggning av brott i nära relationer (JU2011/8444/KRIM). Uppdraget ges mot bakgrund av att Brå bedömer att nuvarande utformning av NTU innebär att brott i nära relation underskattas. Uppdraget syftar till att anpassa NTU för att bättre fånga upp utsatthet för våld, hot och trakasserier som utövas i nära relationer. Uppdraget ska slutredovisas den 15 maj 2014.

*Förslag till huvudindikatorer när det gäller delmål 4*

**Bedömning:** Följande sju indikatorer bör användas i den årliga uppföljningen av delmålet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra:

- 4.5 Personer 16–79 år utsatta för misshandel efter plats
- 4.6 Personer 16–79 år utsatta för misshandel efter relation till förövaren
- 4.10 Personer 16–79 år utsatta för sexualbrott efter ålder
- 4.11 Anmäld misshandel
- 4.12 Grov kvinnofridskränkning
- 4.13 Anmäld våldtäkt
- 4.14 Lagförda efter huvudbrott

**Skälen för bedömningen:** Sju huvudindikatorer föreslås för uppföljning av delmål 4 om mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Indikatorn 4.5 visar misshandel efter plats med uppdelning på kön avseende både offer och förövare. Här framgår ett tydligt könsmonster relaterat till vem som blir utsatt för våld, av vem och var. Män både använder våld och utsätts för våld av män i större utsträckning än vad som gäller för kvinnor. I NTU understryks dock att kvinnors utsatthet för misshandel sannolikt underskattas i högre grad än männens. Antagandet bygger på att kvinnor oftare än män utsätts för våld av närstående, vilket är en omständighet som enligt tidigare studier bidrar till underrapportering av utsattheten. Det är betydligt vanligare för kvinnor än för män att utsättas för våld i bostaden. Det omvända förhållandet gäller på allmän plats. Om man isolerat ser till kvinnors våldsutsatthet i relation till plats framträder dock en bild där kvinnor förvisso i störst utsträckning utsätts för våld i bostaden, men också i nästan lika stor omfattning på arbetsplatser samt på allmänna platser. Avrundade siffror från NTU angående kvinnors våldsutsatthet visar att antalet kvinnor per år som uppgett att de utsätts för misshandel i bostaden är

drygt 88 000, på arbete/i skola drygt 77 000, samt på allmän plats drygt 74 000.

Indikatorn 4.6, utsatta för misshandel efter relation till förövaren synliggör våldsutsatthet i kategorierna närstående, bekant respektive helt okänd. Även här är kvinnors våldsutsatthet spridd över kategorierna, 27 procent har utsatts av en närstående, 39 procent av en bekant och 34 procent av en helt okänd. NTU visar således att den vanligaste typen av våld mot kvinnor inte sker i nära relation, utan utövas av en bekant person som inte är närstående. När kvinnor utsätts för våld av en ytligt bekant sker det ofta i samband med arbetet. Exempel på gärningspersoner i dessa fall är arbets- eller skolkamrater, klienter och patienter. Det bör dock i detta sammanhang framhållas att mörkertalet troligen är relativt stort i de fall där gärningspersonen är närstående. Av det våld som kvinnor utsätts för i nära relation har Brå tidigare gjort beräkningar som visar att endast ca 20–25 procent anmäls. Det är troligt att svårigheten att anmäla våld från närstående även i viss utsträckning speglas i viljan att uppge våldsutsatthet i NTU. För män dominerar våldsutsattheten avseende våld från helt okända (72 procent). När det gäller sexual- och våldsbrott visar forskning att brott som begås på privat plats (i synnerhet i den drabbades bostad) och/eller där gärningspersonen och den utsatte är bekanta eller närstående, anmäls i lägre utsträckning till polisen än då gärningspersonen är okänd och/eller brottet begås på allmän plats. Detta förhållande förmodas gälla när det handlar om att över huvud taget berätta om utsattheten, vilket bör återspeglas i utfallet i undersökningar som NTU.

Nästa huvudindikator som föreslås är utsatta för sexualbrott (4.10). Enligt NTU blev 1,2 procent av kvinnorna och 0,3 procent av männen sexuellt tvingade, angripna eller ofredade under 2010. Skillnaden mellan män och kvinnor har varit relativt oförändrad sedan 2005. Framför allt kvinnor mellan 16 och 24 år är utsatta för sexualbrott, 3,2 procent uppger utsatthet för sexualbrott under 2010.

Indikatorerna 4.11–13 avser anmälda fall av misshandel, grov kvinnofridskränkning respektive våldtäkt. Indikator 4.14 är lagförda efter huvudbrott (motsvarande 4.11–4.13). Dessa indikatorer är nödvändiga för att få en övergripande bild av kvinnors våldsutsatthet i ett rättskedjeperspektiv.

En av de mest använda källorna för information om brottsligheten i Sverige är den officiella kriminalstatistiken. Kriminalstatistiken belyser brottsligheten utifrån de brott som anmäls till och handläggs av polis, tull, åklagare, domstol och kriminalvård. Främst används statistiken för att följa upp, bedöma, planera och utveckla rättsväsendets verksamheter samt för att belysa brottsligheten i olika avseenden, såväl i ett nationellt perspektiv som på regional och lokal nivå. Kriminalstatistiken kan redovisa rättsväsendets olika åtgärder till följd av att ett brott har anmälts. Det kan gälla avskrivning eller nedläggning av ett ärende, delgivning av brottsmisstanke med en skäligen misstänkt person, åtalsprövning, val av påföljd, straffverkställighet och återfall i brott. Varje händelse registreras i respektive myndighets ärendehanteringssystem. Därifrån hämtas underlaget till kriminalstatistiken.

Information från olika myndigheter i rättskedjan där registrering sker kan på så sätt användas som mått på brottsligheten. Men informationskällorna ger olika perspektiv beroende på att myndigheternas verksamhet och uppgift skiljer sig åt. Statistiken sammanställs på grundval av de uppgifter som genereras vid vissa bestämda tidpunkter i rättsflödet:

- när anmälan registreras,
- när beslut om nedläggning fattas på brottsanmälan,
- när en misstänkt person finns,
- när åtalsprövning görs och beslut fattas och
- när domstolen dömer.

I Sverige upprättas statistiken vid anmälan till polisen. Det innebär bland annat att man får något fler antal anmälda brott än om man skulle valt att upprätta statistiken efter genomförd

utredning, eftersom samtliga utredningar inte leder till slutsatsen att det är frågan om en brottslig gärning. Statistiken bygger på de uppgifter som olika myndigheter registrerar i sina administrativa system, i samband med utredningen av en misstänkt brottslig händelse, vid lagföring av en person som befins vara skyldig till brott och vid verkställande av en utdömd påföljd. De brott som aldrig anmäls kommer därför inte med i statistiken, vilket är av stor vikt när man tolkar den.

Det har hittills inte varit möjligt att via den officiella kriminalstatistiken följa ett ärende genom hela rättskedjan. I det pågående arbetet med rättsväsendets informationsförsörjning (RIF) kopplas myndigheternas verksamhetsstöd samman så att informationen i dessa kan följas genom brottmålsprocessen. Genom detta arbete förbättras möjligheterna att få fram den information om brott som behövs för att få en rättvisande bild av utvecklingen. Arbetet med rättsväsendets informationsförsörjning bedrivs etappvis. Det arbete som hittills genomförts omfattar bl.a. brottsanmälan och beslut om åtal. Uppgifter om domstols dom och slutliga beslut kommer att kopplas på i det nya informationsflödet. Utvecklingen på området kan komma att påverka utvecklingen av jämställdhetsindikatorerna avseende delmål 4 om mäns våld mot kvinnor.



## 4 Uppföljningssystem inom andra tvärpolitiska områden samt på lokal och regional nivå

Följande avsnitt syftar till att sätta det jämställdhetspolitiska uppföljningssystemet i ett sammanhang genom att ge en övergripande bild av hur andra sektorsövergripande områden följer upp utvecklingen inom sina respektive områden.

Vidare beskrivs det utvecklingsarbete när det gäller uppföljning av jämställdhet som pågår på regional och lokal nivå. Den uppföljning som görs på regional och lokal nivå har i stor utsträckning utformats för att följa upp de jämställdhetspolitiska målen utifrån de kommun- och landstingsspecifika verksamheterna.

### 4.1 Uppföljningssystem inom andra tvärpolitiska områden

I likhet med många vertikala politikområden har det på flera tvärpolitiska områden utvecklats indikatorer för att följa upp utvecklingen inom området. Antalet indikatorer som används och hur ofta de följs upp varierar. Inom exempelvis folkhälsopolitiken används 130 indikatorer medan barnrättspolitiken omfattar ett fyrtiotal indikatorer. Indikatorerna förändras i regel mycket långsamt, vilket påverkar intervallet mellan det att djupanalyser genomförs.

Den kvantitativa uppföljningen kompletteras ofta med kvalitativa analyser för att ge fördjupad kunskap om orsaks-samband och bakomliggande faktorer som påverkar utvecklingen inom politikområdet i fråga. Vem som ansvarar för en sådan analys kan skilja sig åt mellan olika politikområden. Bland de sektorsövergripande områden som har en samordnande myndighet till förfogande är det oftast den myndigheten som ansvarar för att analysera och bearbeta den information som uppföljningen ger. Exempelvis kan nämnas Ungdomsstyrelsen, som årligen belyser utvecklingen av ungdomars levnadsvillkor, i en särskild rapport i samarbete med ett femtontal myndigheter (rapportserien Ung i dag). Vidare har Myndigheten för handikappolitisk samordning (Handisam) ansvar för att beskriva och analysera utvecklingen över tid av levnadsvillkoren för personer med funktionsnedsättning.

Till skillnad från de flesta andra politikområden saknar det jämställdhetspolitiska området en samordnande myndighet med ansvar för att följa upp och utvärdera utvecklingen inom området. Ett tvärpolitiskt område som också saknar en samordnande myndighet är integrationspolitiken. Inom detta område är uppföljningssystemet utformat genom att SCB regelbundet redovisar integrationsstatistik på nationell, regional och kommunal nivå. Registerstatistik om integration är könsuppdelad och publicerade fr.o.m. 1997 och uppdateras kontinuerligt. Resultatet av uppföljningen analyseras sedan av Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet).

## **4.2 Sveriges kommuner och landstings pågående projekt med indikatorer**

Inom Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) Program för Hållbar Jämställdhet pågår ett arbete med att ta fram ett förslag till indikatorer för jämställdhet. Syftet är att utveckla indikatorer som kommuner och landsting behöver för att följa upp verksamheten ur ett jämställdhetsperspektiv samt att följa effekterna av arbetet med jämställdhetsintegrering. Indikatorerna avser att



följa utvecklingen av likvärdig service till brukarna utifrån ett jämställdhetsperspektiv och den lokala utvecklingen utifrån de jämställdhetspolitiska målen. Ett viktigt krav i arbetet är att så långt som möjligt utgå från befintlig statistik i Kommun- och landstingsdatabasen, Kolada. I Kolada kan man följa kommunernas och landstingens verksamheter årligen, med över 3 000 nyckeltal. I databasen ges en samlad ingång till nyckeltal om resurser, volymer och kvalitet i kommuners och landstings alla verksamheter. Nyckeltalen bygger ofta på nationell statistik från statistikansvariga myndigheter, men också uppgifter från andra källor. Exempelvis deltar de flesta kommuner och landsting i frivillig redovisning av kvalitet i olika verksamheter i Koladas inmatningsfunktion.

I arbetet med att ta fram förslag till indikatorer inom jämställdhetsområdet utgick man initialt från kommunernas verksamheter som omfattar den övergripande centrala verksamheten, socialtjänsten, äldreomsorgen, skolan med uppdelning på grundskolan och gymnasieskolan samt vuxenutbildningen. Även kultur- och fritidsområdet ingår. Antalet indikatorer begränsas till 2–5 per område.

Kolada ägs av den ideella föreningen Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA). Svenska staten och Sveriges Kommuner och Landsting är föreningens medlemmar. RKA beslutade i början av juni 2012, att inleda ett arbete med att konsuppdela fler nyckeltal i Kolada. Dessutom beslutades att RKA ska påbörja arbetet med att ta fram faktablad som visar de drygt 30 nyckeltalen som kommunerna valt ut för att följa utvecklingen med jämställdhetsintegrering i kommunerna. Enligt nuvarande planer beräknas arbetet vara klart våren 2013.

Regeringens indikatorer för jämställdhetspolitiken och SKL:s nyckeltal med jämställdhetsperspektiv har flera beröringspunkter. I båda fallen har indikatorerna eller nyckeltalen tagits fram med utgångspunkt i regeringens fyra delmål för jämställdhetspolitiken. Även om statistiken på den nationella nivån inte genomgående är jämförbar med den lokala kommer det utvecklingsarbete med nyckeltal som pågår inom SKL att vara av stort

intresse för regeringen att följa och jämföra med den nationella uppföljningen. SKL:s nyckeltal följer även upp utfallet inom kommunernas och landstingens verksamheter, såsom t.ex. socialtjänsten och äldreomsorgen. Ett annat sätt att beskriva skillnaden är att regeringens indikatorer för att följa upp jämställdhetspolitiken huvudsakligen är resultatindikatorer medan SKL:s indikatorer även inkluderar processindikatorer.

Med en resultatindikator avses indikatorer som mäter resultat i form av förändrade tillstånd som t.ex. en myndighets verksamhet är tänkt ska bidra till, vilka uttrycks i form av mål på olika nivåer. Resultatindikatorer är mått som kan användas i bedömningen av framgång i förhållande till uppställda mål eller policys. En processindikator däremot speglar vad som faktiskt görs, dvs. när, var och hur.

## 5 Internationell utblick på uppföljningssystem, indikatorer och index

Som presenterats i denna promemoria har uppföljningssystemet för jämställdhetspolitiken utformats i ett sammanhang där en rad andra tvärssektoriella politikområden utvecklar uppföljningssystem med indikatorer och där det pågår ett arbete med att utveckla jämställdhetsindikatorer för regionalt och lokalt jämställdhetsarbete. Även internationellt finns det flera uppföljningssystem, indikatorer och index som syftar till att följa upp utvecklingen när det gäller jämställdhet ur olika aspekter. Nedan görs en kort genomgång av några av dessa med tyngdpunkt på uppföljningar inom ramen för FN och EU.

### 5.1 FN och EU

FN:s konvention om avskaffandet av all slags diskriminering av kvinnor (CEDAW) antogs 1979. Konventionen innehåller 16 rättighetsartiklar som den svenska staten har förbundit sig att följa. Den övervakningskommitté som är knuten till konventionen (CEDAW-kommittén) granskar de rapporter om tillämpningen av konventionens bestämmelser som stater ska lämna in vart fjärde år. I september 2006 överlämnade Sverige en sammanslagen sjätte och sjunde rapport till CEDAW-kommittén. Den senaste granskningen av rapporten skedde i

februari 2008. Sveriges nästa rapport ska lämnas in till övervakningskommittén i september 2014.

Även inom ramen för EU-samarbetet genomförs uppföljningar av den sammantagna jämställdhetsutvecklingen inom medlemsstaterna. I november 2009 presenterades uppföljningsrapporten *Fifteen-year review of the Beijing Platform for Action (Beijing+15): The platform for Action and the European Union*. Rapporten var den tredje i ordningen som presenterar vad EU:s medlemsstater har gjort för att förverkliga handlingsplanen som godkändes på FN:s fjärde kvinnokonferens i Peking 1995 (Beijing Platform for Action).

Pekingplattformen pekar ut könsuppdelad statistik som ett viktigt verktyg för att förbättra kvinnors ställning. Statistik är ett verktyg som kan synliggöra brister vad gäller jämställdhet, men däremot förändrar det inte i sig problemen. Tonvikten i Pekingdokumentet ligger på att betona vikten av regeringars politiska åtaganden och ansvar för att främja jämställdhet, jämställdhet som del av MR-arbetet och behovet av resurser för genomförandet, inklusive genom att öka kapaciteten på berörda institutioner som arbetar med jämställdhet, nationellt, regionalt och globalt (se bl.a. sista artikeln nr 5 i mission statement).

Under FN:s statistikenhet (UNSD) finns det ett globalt program för jämställdhetsstatistik (The global gender statistics programme) vars syfte är att främja och utveckla tillgången till jämställdhetsstatistik globalt. Bland annat arbetar UNSD med att stödja och utbilda nationella statistikmyndigheters tjänstemän, utveckla begrepp och metoder samt främja samarbete och samverkan mellan statistikmyndigheter i olika länder. Sedan 1990 har UNSD, med femårsintervall även tagit fram rapporten *The World's Women*. Publikationen innehöll från 2000 exempel på statistik med åtföljande analyser om kvinnors villkor som kan användas för att förstärka jämställdhetssatsningar.

På uppdrag av FN:s statistikkommision har expertgruppen för könsuppdelad statistik (IAEG-GS) tagit fram ett förslag på en minimistandard för jämställdhetsindikatorer som bör finnas på nationell nivå. IAEG-GS består av bl.a. representanter från

nationella statistikmyndigheter. På en konferens i mars 2012 (Fourth Global Forum on Gender Statistics) lade expergruppen IAEG-GS fram ett förslag i rapporten Minimum set of gender indicators (E/CN.3/2012/19). Expertgruppen arbetar även mer generellt med att främja och utveckla tillgången till könsuppdelad statistik på områden strategiskt viktiga för att följa jämställdhetsutvecklingen globalt. Även inom andra delar av FN pågår ett omfattande arbete med att följa upp utvecklingen på olika områden ur ett jämställdhetsperspektiv. En av de mer kända uppföljningarna av FN:s arbete görs av UNDP (FN:s globala utvecklingsprogram) i den årliga Human Development Report där utvecklingen mäts genom bl.a. human development index (HDI). HDI omfattar indikatorer som mäter förväntad livslängd, utbildningsnivå och inkomst. Inom ramen för denna uppföljning har de s.k. Gender-related Development Index (GDI), Gender Empowerment Measure (GEM) och Gender Inequality index (GII) utvecklats. GDI mäter samma grundförutsättningar som HDI men ur ett jämställdhetsperspektiv. GEM är ett mått på makt och inflytande som bl.a. mäter utvecklingen av kvinnors ställning i politiken och ekonomin. Man kan uttrycka det som att GDI är inriktat på utvecklingen av förmågor medan GEM försöker mäta användandet av dessa förmågor.

Även inom EU har sedan 1999 ett arbete pågått med att utveckla ett antal kvantitativa och kvalitativa indikatorer för att följa upp den s.k. Pekingplattformen. Fokus har hittills lagts på elva av sammanlagt tolv olika temaområdena som finns i handlingsplanen. European Institute for Gender Equality (EIGE) är en relativt ny EU-institution som arbetar med dessa indikatorer. Inom EIGE pågår även ett arbete med att ta fram ett europeiskt jämställdhetsindex.

## 5.2 OECD

Inom Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) pågår ett arbete för att främja jämställdhet genom

insatser som syftar till att bidra till policy- och metodutveckling i de 34 medlemsländerna. OECD arbetar med att utveckla bl.a. jämförbar statistik, följa upp och utvärdera medlemsländerna i olika frågor samt lyfta fram lärande exempel. På jämställdhetsområdet arbetar OECD med bl.a. Social Institutions and Gender Index (SIGI) som omfattar 121 länder och 14 indikatorer (t.ex. tidiga giftermål, könsrelaterat våld och kvinnors äganderätt), och the Gender, Institutions, and Development Data Base (GID), som är ett verktyg för att analysera hinder för ekonomisk jämställdhet. För närvarande pågår det ett horisontellt jämställdhetsprojekt med de tre huvudområdena utbildning, arbete och entreprenörskap. Inom ramen för initiativet utvecklas bl.a. standardindikatorer för att kunna mäta och jämföra utvecklingen på jämställdhetsområdet.

### 5.3 Andra globala jämställdhetsindex

Utöver de index som har tagits fram och används inom FN-systemet finns andra organisationer och aktörer som utvecklat jämställdhetsindex med ambition att mäta och följa upp utvecklingen globalt. World Economic Forum har sedan 2006 årligen presenterat The Global Gender Gap Report. Rapporten innehåller ett jämställdhetsindex med indikatorer när det gäller politik, ekonomi, utbildning och hälsa. Social Watch, som är ett internationellt nätverk bestående av nationella organisationer och andra aktörer, tar sedan 2007 fram den årliga rapporten Gender Equity Index (GEI). Även detta index omfattar indikatorer på områdena utbildning, ekonomi och politisk makt och inflytande. Även aktörer som The Economist Intelligence Unit har lanserat jämställdhetsindex, Women's Economic Opportunity Index (WEOI).

## 5.4 Norden

Inom ramen för det norska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet 2012 har ett arbete påbörjats med syfte att utveckla gemensam nordisk jämställdhetsstatistik. Utgångspunkten för arbetet är den periodiska rapporteringen till FN utifrån kvinnokonventionen (CEDAW) samt tillgänglig nationell och europeisk statistik (Eurostat). En arbetsgrupp ska ta fram jämförbar och lättillgänglig statistik samt indikatorer. Framtagandet av gemensam nordisk jämställdhetsstatistik sker som ett led i att profilera nordisk jämställdhetspolitik. Avsikten är att indikatorerna och den jämförbara statistiken presenteras senast 2014.

I Norge följs jämställdhetspolitiken upp med indikatorer för nio olika målområden. Danmark har tidigare haft indikatorer för att följa upp jämställdhetsmålen, men en ny jämställdhetspolitik är för närvarande under utformning. I Finland har ett brett utvecklingsarbete påbörjats för att förbättra uppföljningen av de grundläggande och mänskliga rättigheterna. I arbetet ingår att utarbeta indikatorer som följer upp jämställdhetspolitiken. Island har inga indikatorer för jämställdhetspolitiken, men det tas årligen fram nyckeltal för jämställdhet.





## 6 Konsekvensanalys

Förslaget i denna promemoria bedöms bidra till kontinuitet och struktur för jämställdhetspolitiken samt öka kvaliteten i uppföljningen av jämställdhetsarbetet.

Bedömningen är att förslaget att ta fram och årligen sammanställa indikatorer inom jämställdhetsområdet inte påverkar statens eller någon myndighets samlade kostnader för verksamheten. Redan i dag har SCB i uppdrag att årligen sammanställa ett antal indikatorer. Av dessa föreslås 26 användas för att följa upp politikområdet jämställdhet i de årliga budgetpropositionerna. Genom detta ökar möjligheten för alla parter som så önskar att följa upp området.

Förslaget syftar till att förbättra möjligheterna att följa upp jämställdhetsmål samtidigt som det inte innehåller krav på nya regler, uppdrag eller arbetsuppgifter för olika aktörer. Det kommer dock att finnas möjlighet för alla som önskar att ta del av jämställdhetsstatistik för att genomföra analyser för att bedöma om de mål man satt upp inom området kommer att uppnås eller inte. Möjligheten att ta del av ett material som är insamlat och dessutom går att följa bakåt i tiden bör bidra till ökad effektivitet hos såväl myndigheter som enskilda.





REGERINGEN

Integrations- och jämställdhetsdepartementet

Regeringsbeslut 7

2010-05-27 IJ2010/715/JÄM  
IJ2010/962/JÄM

Statistiska centralbyrån  
Box 24300  
104 51 Stockholm

### Uppdrag till Statistiska centralbyrån att utveckla jämställdhetsstatistiken

#### **Regeringens beslut**

Regeringen uppdrar åt Statistiska centralbyrån (SCB) att utveckla tillgängligheten till jämställdhetsstatistiken. En samlad ingång för jämställdhetsstatistiken ska skapas på SCB:s webbplats, i enlighet med den förstudie som myndigheten lämnat till regeringen (dnr IJ2010/715/JÄM). Jämställdhetsstatistiken ska även innehålla indikatorer för jämställdhetspolitiken.

I uppdraget ingår vidare att utveckla indikatorer för jämställdhetspolitiken samt lämna förslag till hur indikatorerna kan utformas, uppdateras och presenteras. Indikatorerna ska utgå från de jämställdhetspolitiska mål samt den inriktning på jämställdhetspolitiken som regeringen redovisat i budgetpropositionen (prop. 2009/10:1). Uppdraget ska i denna del genomföras i samråd med Regeringskansliet (Integrations- och jämställdhetsdepartementet) och redovisas senast den 1 december 2010.

SCB får disponera högst 550 000 kronor för uppdragets genomförande under 2010. Regeringen avser att anvisa ytterligare medel under 2011 för utvecklingskostnaderna. Vidare avser regeringen att överföra medel till SCB för att finansiera de löpande kostnaderna för jämställdhetsstatistikens samlade ingång fr.o.m. 2011.

SCB får rekvirera medlen från Kammarkollegiet senast den 30 augusti 2010.

SCB ska till Regeringskansliet (Integrations- och jämställdhetsdepartementet) lämna en slutlig redovisning av uppdraget att utveckla tillgängligheten senast den 31 januari 2012. Av redovisningen ska det framgå om arbetet visat att man behövt göra avvikelser från förslaget i förstudien.

Postadress  
103 33 Stockholm  
Besöksadress  
Fredsgatan 8

Telefonväxel  
08-405 10 00  
Telefax  
08-543 560 39

E-post: [registrator@integration.ministry.se](mailto:registrator@integration.ministry.se)

2

Kostnaderna för uppdraget ska belasta utgiftsområde 13, anslag 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder, anslagspost 12 Jämställdhetsinsatser efter regeringsbeslut. Medel som inte använts för avsett ändamål ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2011.

#### **Ärendet**

SCB fick den 30 september 2008 i uppdrag av regeringen att genomföra en förstudie om produktionen av jämställdhetsstatistik. SCB har den 15 maj 2009 redovisat detta uppdrag.

I förstudien bedömer SCB att merparten av den statistik som bedöms som relevant finns tillgänglig. Det finns dock betydande utvecklingsmöjligheter vad gäller att presentera statistiken på ett sådant sätt att jämställdhetsperspektivet synliggörs. SCB föreslår att en samlad ingång för jämställdhetsstatistik skapas på myndighetens webbplats.

Inom jämställdhetspolitiken behöver ett system för uppföljning med indikatorer utvecklas, vilket regeringen aviserat bl.a. i budgetpropositionen för 2010. Ett första steg har tagits i form av en konsultrapport (dnr IJ2009/714/JÄM) som kan användas som ett underlag.

På regeringens vägnar

Nyamko Sabuni

Kerstin Twengström

Kopia till

Finansdepartementet/BA  
Finansdepartementet/SMS  
Kammarkollegiet

# Bilaga 2 Tabellförteckning för temaingång om jämställdhet på SCB:s webbplats

Indikatorerna är indelade i fyra områden i enlighet med de jämställdhetspolitiska delmålen:

- Makt och inflytande
- Ekonomisk jämställdhet
- Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet
- Mäns våld mot kvinnor ska upphöra

Varje mål indelas i sin tur i olika delområden och varje delområde innehåller ett antal tabeller.

## **Jämn fördelning av makt och inflytande**

### *Representation i politiken*

- 1.1 Valdeltagande i allmänna val efter ålder
- 1.2 Nominerade och valda till allmänna val efter födelse-region
- 1.3 Riksdagens sammansättning efter val 1921–20xx
- 1.4 Ledamöter i riksdagens utskott
- 1.4 b Ordförande i riksdagens utskott
- 1.5 Regering och regeringskansli efter position 1973, 1985, 1998, 2010 och 20xx
- 1.6 Förtroendeuppdrag i kommuner efter organ

- 1.6 b Kommun- och landstingsstyrelsers ordförande
- 1.7 Förtroendeuppdrag i landsting efter organ
- 1.8 Förtroendeuppdrag i kommunala facknämnder
- 1.9 Förtroendeuppdrag i landstingskommunala facknämnder
- 1.10 Förtroendeuppdrag i kommuner efter position
- 1.11 Förtroendeuppdrag i landsting efter position
- 1.12 Svenska EU-parlamentariker

### *Representation i näringslivet*

- 1.13 Styrelser och ledning i börsföretag
- 1.14 Styrelser och ledning i statligt hel- och delägda företag
- 1.15 Styrelser och ledning i affärsverken
- 1.16 Chefer i privat sektor efter typ av chef

### *Facklig representation*

- 1.17 Förtroendevalda i fackliga organisationer 1973, 1985, 2001 och 20xx

### *Deltagande i medborgerliga aktiviteter*

- 1.18 Personer 16–84 år aktiva i ett politiskt parti efter ålder
- 1.19 Personer 16–64 år aktiva i en facklig organisation efter ålder

### *Representation i offentlig sektor*

- 1.20 Chefer i offentlig sektor efter typ av chef
- 1.21 Ledamöter i centrala myndigheters styrelser och insynsråd 1991–20xx
- 1.22 Myndighetschefer

### *Övrig representation*

- 1.23 Professorer vid universitet och högskolor

## Ekonomisk jämställdhet

### *Inkomst och löner*

- 2.1 Från löne- och näringsinkomst till individuell disponibel inkomst för personer i åldern 20–64 år
- 2.2 Disponibel inkomst per konsumtionsenhet för hushåll 20–64 år efter hushållstyp
- 2.2 b Individuell disponibel inkomst efter hushållstyp och antal barn
- 2.3 Ekonomiskt bistånd efter hushållstyp
- 2.4 Ersatta dagar för vård av barn 1974–20xx
- 2.5 Frånvarande hela veckan p.g.a. föräldraledighet efter frånvarotid och utbildningsnivå
- 2.6 Kvinnors lön som andel (%) av mäns lön efter sektor före och efter standardvägning 1994–20xx
- 2.7 Lönespridning efter sektor och totalt

### *Tillgång till arbete*

- 2.8 Befolkningen 20–64 år i och utanför arbetskraften
- 2.9 Relativa arbetskraftstal efter ålder 1970–20xx
- 2.10 Befolkningen och relativa arbetskraftstal efter ålder och födelseregion
- 2.11 Sysselsättningsgrad för personer i åldern 20–64 år efter ålder
- 2.12 Anställda 20–64 år efter sektor och anknytningsgrad till arbetsmarknaden
- 2.13 De 30 största yrkena
- 2.14 Grad av könsdominans på arbetsmarknaden
- 2.15 Segregeringsindex efter ålder
- 2.16 Sysselsatta 20–64 år efter ålder och vanligen arbetad tid
- 2.17 Sysselsatta 20–64 år efter ålder och genomsnittlig vanligen arbetad tid
- 2.18 Sysselsatta 20–64 år efter ålder och anknytningsgrad till arbetsmarknaden
- 2.19 Tidsbegränsat anställda i åldern 20–64 år efter typ av anställning

- 2.20 Sysselsatta föräldrar 20–64 år med hemmavarande barn efter yngsta barnets ålder och anknytning till arbetsmarknaden
- 2.21 Sysselsatta föräldrar i åldern 20–64 år med hemmavarande barn efter yngsta barnets ålder och arbetstidens längd
- 2.22 Sysselsatta 20–64 år efter ålder och vanligen arbetad tid som heltid och deltid
- 2.23 Orsak till deltidsarbete för personer i åldern 20–64 år
- 2.24 Arbetslösa 20–64 år efter utbildningsnivå och tid i arbetslöshet
- 2.25 Undersysselsatta deltidsanställda 20–64 år efter utbildningsnivå och tid som undersysselsatt
- 2.26 Undersysselsatta deltidsanställda 20–64 år efter ålder
- 2.27 Personer 20–64 år som inte tillhör arbetskraften efter huvudsaklig verksamhet.

### *Tillgång till utbildning*

- 2.28 Befolkningen efter ålder, födelseregion och utbildningsnivå
- 2.29 Elever som är behöriga till gymnasieskolan efter svensk och utländsk bakgrund
- 2.30 Grad av könsdominans bland avgångna elever från gymnasieskolan
- 2.31 Elever som började gymnasieskolan hösten 20xx och som fullföljt utbildningen inom 4 år efter svensk och utländsk bakgrund
- 2.32 Avgångna från gymnasieskolan efter program eller anknytning till program
- 2.33 Examina på grundnivå och avancerad nivå i högskolan efter inriktning

### *Arbetsvillkor*

- 2.34 Pågående sjukpenningfall i december åren 1974–20xx
- 2.35 Personer med sjuk- och aktivitetsersättning efter ålder



## Bilaga 2

- 2.36 Frånvarande p.g.a. sjukdom hela eller del av referensveckan efter ålder

### *Företagande*

- 2.37 Företagare 20 år och äldre efter näringsgren och ålder  
2.38 Nystartade företag efter näringsgren och ledningens sammansättning

## **Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet**

### *Tillgång till barnomsorg*

- 3.1 Barnomsorg/förskoleverksamhet och skolbarnomsorg 1972–20xx i kommunal regi  
3.1 b Ersatta dagar för vård av barn 1974–20xx

### *Fördelning mellan betalt och obetalt arbete*

- 3.2 Genomsnittlig tidsanvändning för personer i åldern 20–64 år

### *Obetalt arbete*

- 3.3 Tid för obetalt arbete efter livscykel  
3.4 Tid för obetalt arbete efter aktivitet  
3.5 Tid för omsorg om egna barn efter familjecykel  
3.6 Tid för omsorg om andra efter familjecykel  
3.7 Sysselsatta 20–64 år efter ålder och heltid och deltid  
3.8 Sysselsatta som arbetar deltid av orsak som vård av barn och vård av vuxen anhörig/släkting  
3.9 Personer 65 år och äldre i ordinärt boende som behöver och får hjälp varje vecka efter ålder och vårdgivare

## Mäns våld mot kvinnor

### *Oro*

- 4.1 Personer som känner oro för att utsättas för överfall eller misshandel efter ålder
- 4.2 Personer som känner sig otrygga vid utevistelse sen kväll efter ålder
- 4.3 Personer som väljer en annan väg eller färdväg på grund av oro att utsättas för brott efter ålder

### *Utsatthet*

- 4.4 Personer utsatta för misshandel efter familjesituation och ålder
- 4.5 Personer 16–79 år utsatta för misshandel efter plats
- 4.6 Personer 16–79 år utsatta för misshandel efter relation till förövaren
- 4.7 Personer utsatta för hot efter familjesituation och ålder
- 4.8 Personer 16–79 år utsatta för hot efter plats
- 4.9 Personer 16–79 år utsatta för hot efter relation till förövaren
- 4.10 Personer 16–79 år utsatta för sexualbrott efter ålder

### *Anmälda brott*

- 4.11 Anmäld misshandel
- 4.12 Grov kvinnofridskränkning
- 4.13 Anmäld våldtäkt

### *Lagförda*

- 4.14 Lagförda efter huvudbrott

## Fördjupningar

Tabellerna i fördjupningen omfattar tre av regeringens prioriterade områden:

- Sysselsättning
- Företagande
- Utbildning

Varje område är indelat i ett antal delområden.

## I och utanför arbetskraften

### *Arbetskraftstillhörighet och arbetskraftstal*

- 5.1 Personer i åldern 20–64 år efter arbetskraftstillhörighet och vanligen arbetad tid 1970–20xx
- 5.2 Relativa arbetskraftstal efter ålder 1970–20xx
- 5.3 Befolkningen och relativa arbetskraftstal efter ålder och födelseregion

### *Arbetslöshet*

- 5.4 Arbetslösa 20–64 år efter ålder och tid i arbetslöshet
- 5.5 Arbetslösa 20–64 år efter sektor i senaste anställning och tid i arbetslöshet
- 5.6 Arbetslösa 20–64 år efter utbildningsnivå och tid i arbetslöshet

### *Arbetsmarknadspolitiska program*

- 5.7 Personer i arbetsmarknadsutbildning efter typ av utbildning
- 5.8 Personer som genomgått ett arbetsmarknadspolitiskt program efter typ av program
- 5.9 Personer som genomgått ett arbetsmarknadspolitiskt program efter tid i arbetslöshet

- 5.10 Personer som genomgått ett arbetsmarknadspolitiskt program efter födelseregion

### *Arbetsmarknadspolitiska program riktade till ungdomar-jobbgaranti*

- 5.11 Ungdomar som genomgått ett arbetsmarknadspolitiskt program efter utbildningsnivå
- 5.12 Ungdomar som genomgått ett arbetsmarknadspolitiskt program efter födelseregion

### *Ansvar för hemarbete-obetalt arbete*

- 5.13 Sysselsatta i åldern 20–64 år efter antal barn, barnens ålder och tid i obetalt arbete

### *Den könssegregerade arbetsmarknaden*

- 5.14 Sysselsatta 20–64 år efter sektor 1970–20xx
- 5.15 De 30 största yrkena
- 5.16 Anställda 20–64 år efter näringsgren och sektor
- 5.17 Chefer i privat sektor efter typ av chef
- 5.18 Chefer i offentlig sektor efter typ av chef
- 5.19 Styrelser och ledning i börsföretag

### *Föräldraledighet*

- 5.20 Förvärvsarbetande 20–64 år med yngsta barn högst 8 år antal barn och yngsta barnets ålder och antal dagar med föräldrapenning
- 5.21 Förvärvsarbetande 20–64 år med yngsta barn högst 8 år efter utbildningsnivå och antal dagar med föräldrapenning
- 5.22 Förvärvsarbetande 20–64 år med yngsta barn högst 8 år efter sektor och antal dagar med föräldrapenning

### *Arbetstidens omfattning*

- 5.23 Anställda 20–64 år efter sektor, antal hemmavarande barn och arbetstidens omfattning

## Bilaga 2

- 5.24 Sysselsatta 20–64 år efter hushållstyp, antal hemmavarande barn och arbetstidens omfattning
- 5.25 Sysselsatta 20–64 år efter utbildningsnivå, antal hemmavarande barn och arbetstidens omfattning
- 5.26 Sysselsatta 20–64 år efter ålder, antal hemmavarande barn och arbetstidens omfattning
- 5.27 Undersysselsatta deltidsanställda 20–64 år efter sektor
- 5.28 Undersysselsatta deltidsanställda 20–64 år efter ålder
- 5.29 Faktisk och vanligen arbetad tid i genomsnitt per vecka för sysselsatta 20–64 efter hushållstyp

### *Anknytningsgrad*

- 5.30 Sysselsatta 20–64 år efter ålder och anknytningsgrad till arbetsmarknaden
- 5.31 Anställda 20–64 år efter sektor och anknytningsgrad till arbetsmarknaden
- 5.32 Sysselsatta 20–64 år efter anknytningsgrad till arbetsmarknaden och utbildningsnivå
- 5.33 Tidsbegränsat anställda 20–64 år efter typ av anställning
- 5.34 Anställda 20–64 år efter sektor och anknytning till arbetsmarknaden 1987–20xx

### *Lön*

- 5.35 Medellön i de tio största yrkesgrupperna
- 5.36 Lönespridning efter yrkesområden

### *Sjuk- och aktivitetsersättning*

- 5.37 Personer i åldern 20–64 år med sjuk- och aktivitetsersättning efter sektor och ålder

### *Besvär av arbetet*

- 5.38 Yrkesgrupper med besvär av arbete
- 5.39 Besvär av arbete efter ålder
- 5.40 Besvär av arbete efter könsfördelningen i företaget
- 5.41 Sysselsatta i åldern 20–64 år med fysiska besvär till följd av arbetet efter sektor

- 5.42 Sysselsatta i åldern 20–64 år med psykiska besvär till följd av arbetet efter sektor

### *Utanför arbetskraften*

- 5.43 Personer 20–64 år som inte tillhör arbetskraften efter ålder
- 5.44 Personer 20–64 år som inte tillhör arbetskraften efter utbildningsnivå
- 5.45 Ej förvärvsarbetande i åldern 20–64 år efter tid i Sverige och födelseregion
- 5.46 Personer 20–64 år som inte tillhör arbetskraften efter antal barn och yngsta barnets ålder
- 5.47 Personer 20–64 år som inte tillhör arbetskraften efter bostadsort

## **Entreprenörskap och företagande**

### *Förutsättningar för företagande*

- 6.1 Personer i åldern 18–30 år som kan tänka sig att bli företagare
- 6.2 Egna företagare 20–64 år efter näringsgren

### *Nystartade företag*

- 6.3 Stöd till start av näringsverksamhet efter inrikes eller utrikes födda och ålder
- 6.4 Nystartade företag efter näringsgren och svensk eller utländsk bakgrund
- 6.5 Nya företagare 20 år och äldre efter näringsgren och företagsform

### *Etablerade företag*

- 6.6 Företagare 20 år och äldre efter näringsgren och företagsform
- 6.7 Företagare 20 år och äldre efter näringsgren och inrikes/-utrikes födda

- 6.8 Företagare 20 år och äldre efter näringsgren och ålder
- 6.9 Kombinatörer 20–64 år efter näringsgren och ålder
- 6.10 Kombinatörer efter näringsgren som företagare
- 6.11 Företagare efter företagets marknadsorientering
- 6.12 Företagare 20 år och äldre efter antal anställda
- 6.13 Tillväxtvilja hos företagare
- 6.14 Sysselsättningstillväxt hos företagare
- 6.15 Företagare 20 år och äldre efter antal sysselsatta i företaget samt företagets juridiska form
- 6.16 Företagare 20 år och äldre bland samtliga förvärvsarbetande efter födelseregion samt företagets juridiska form

### *Företagens ekonomi*

- 6.17 Företagare som sökt lån
- 6.18 Nyckeltal för enskilda näringsidkare efter svensk/-utländsk bakgrund
- 6.19 Nyckeltal för enskilda näringsidkare efter näringsgren
- 6.20 Deklarerat överskott för näringsidkare efter näringsgren i ålder över 18 år
- 6.21 Deklarerat underskott för näringsidkare efter näringsgren i ålder över 18 år

### *Företagens nedläggning och konkurs*

- 6.22 Konkurser bland enskilda näringsidkare efter näringsgren

### *Operativa företagsledare*

- 6.23 Operativ företagsledare 20 år och äldre efter näringsgren
- 6.24 Operativ företagsledare 20 år och äldre efter näringsgren och födelseregion
- 6.25 Operativ företagsledare 20 år och äldre efter näringsgren och ålder
- 6.26 Operativ företagsledare 20 år och äldre efter utbildningsnivå och födelseregion

*Representation i styrelser*

- 6.27 Styrelsemedlemmar efter inrikes/utrikes födda och funktion i aktiebolag
- 6.28 Styrelsemedlemmar i aktiebolag efter antal styrelser de sitter i
- 6.29 Styrelsemedlemmar i aktiebolag efter antal anställda

**Utbildning och forskning***Förskolan*

- 7.1 Examinerade i lärarutbildning till lärare i förskolan
- 7.2 Personal i förskolan efter utbildning
- 7.3 Elever första året i gymnasieprogrammet Barn- och fritid efter svensk och utländsk bakgrund (läsår)

*Studieresultat i grundskolan*

- 7.4 Provresultat i svenska i årskurs 9 efter svensk/utländsk bakgrund (vårtermin)
- 7.5 Provresultat i svenska som andra språk årskurs 9 efter svensk och utländsk bakgrund (vårtermin)
- 7.6 Provresultat i engelska och matematik årskurs 9 efter svensk och utländsk bakgrund (vårtermin)
- 7.7 Elever som lämnat grundskolan utan slutbetyg efter svensk/utländsk bakgrund
- 7.8 Elever som är behöriga till gymnasieskolan efter svensk/-utländsk bakgrund

*Könssegregering inom gymnasieskolan*

- 7.9 Elever på gymnasieskolan efter program och svensk/-utländsk bakgrund (läsår)

*Studieresultat i gymnasieskolan*

- 7.10 Betygspoäng för elever på gymnasieskolan med slutbetyg efter program (läsår)



## Bilaga 2

- 7.11 Betygspoäng för elever på gymnasieskolan med slutbetyg efter svensk/utländsk bakgrund (läsår)
- 7.12 Elever med grundläggande behörighet till studier på högskolenivå efter program
- 7.13 Elever med grundläggande behörighet till studier på högskolenivå efter svensk/utländsk bakgrund

### *Fullföljer inte gymnasieskolan*

- 7.14 Inskrivna i gymnasieskolan hösten 20xx och som inte har fullföljt studierna inom fyra år efter program
- 7.15 Inskrivna i gymnasieskolan hösten 20xx och som inte har fullföljt studierna inom fyra år efter bakgrund

### *Lärare och skolledare*

- 7.16 Examinerade i lärarutbildning till lärare i grundskolan
- 7.17 Examinerade från lärarutbildning till lärare i gymnasieskolan (läsår)
- 7.18 Lärare och skolledare i grundskolan och gymnasieskolan
- 7.19 Genomsnittlig lön för lärare i grundskolan
- 7.20 Genomsnittlig lön för lärare i gymnasieskolan

### *Särskolan*

- 7.21 Elever i obligatoriska särskolan

### *Könssegregering i högskoleutbildningen*

- 7.22 Nybörjare i högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå
- 7.23 Studenter i högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå efter område
- 7.24 Examina på grundnivå och avancerad nivå i högskolan efter inriktning

### *Könssegregering i forskarutbildningen*

- 7.25 Examinerade på grundnivå och avancerad nivå (läsår) som gått vidare till forskarutbildning till och med (år)
- 7.26 Doktorandnybörjare åren 1995, 2000, 2005, 20xx

- 7.27 Doktorander efter ämnesområde höstterminen
- 7.28 Examinerade på forskarnivå efter ämnesområde

### *Komvux*

- 7.29 Elever i gymnasieskolans år 3 (läsår) som övergår till komvux hösten 20xx efter med och utan slutbetyg

### *Studieresultat i komvux*

- 7.30 Kursdeltagare på komvux efter utbildningsnivå och studieresultat

### *Sfi*

- 7.31 Kursdeltagare på svenskundervisning för invandrare efter studievägs kurs och resultat

### *Kvalificerad yrkesutbildning*

- 7.32 Examinerade från kvalificerad yrkesutbildning efter utbildningsområde

### *Folkhögskola*

- 7.33 Studerande på folkhögskola efter kursinriktning och kurstyp (höstterminen)

### *Studieförbund*

- 7.34 Studerande vid studieförbund efter verksamhet och ålder

### *Forskning*

- 7.35 Undervisande och forskande personal efter tjänstekategori
- 7.36 Professorer efter ämnesområde

### *Befolkningens utbildning*

- 7.37 Personer i åldern 25–64 år efter nationell bakgrund och utbildningsnivå
- 7.38 Förvärvsarbete i åldern 20–64 år efter utbildningsnivå

*Personalutbildning*

7.39 Deltagare i personalutbildning efter kursinnehåll och kurslängd första halvåret



# Bilaga 3 Regeringens förslag till huvudindikatorer

## **Delmål 1: En jämn fördelning av makt och inflytande**

- 1.3 Riksdagens sammansättning efter val 1921–
- 1.6 b Kommun- och landstingsstyrelser ordförande
- 1.13 Styrelser och ledning i börsföretag
- 1.16 Chefer i privat sektor efter typ av chef
- 1.20 Chefer i offentlig sektor efter typ av chef

## **Delmål 2: Ekonomisk jämställdhet**

- 2.1 Från löne- och näringsinkomst till individuell disponibel inkomst för personer i åldern 20–64 år
- 2.2 b Individuell disponibel inkomst efter hushållstyp och antal barn
- 2.4 Ersatta dagar för vård av barn 1974–
- 2.6 Kvinnors lön som andel (%) av mäns lön efter sektor före och efter standardvägning 1994–
- 2.15 Segregeringsindex efter ålder
- 2.18 Sysselsatta 20–64 år efter ålder och anknytningsgrad till arbetsmarknaden
- 2.22 Sysselsatta 20–64 år efter ålder och vanligen arbetad tid som heltid och deltid

- 2.32 Avgångna från gymnasieskolan efter program eller anknytning till program
- 2.34 Pågående sjukpenningfall i december 1974–
- 2.35 Personer med sjuk- och aktivitetsersättning efter ålder december

### **Delmål 3: En jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet**

- 3.1 b Ersatta dagar för vård av barn 1974–
- 3.2 Genomsnittlig tidsanvändning för personer i åldern 20–64 år
- 3.3 Tid för obetalt arbete efter livscykel
- 3.8 Syssetsatta som arbetar deltid av orsak som vård av barn och vård av vuxen anhörig/släkting

### **Delmål 4: Mäns våld mot kvinnor ska upphöra**

- 4.5 Personer 16–79 år utsatta för misshandel efter plats
- 4.6 Personer 16–79 utsatta för misshandel efter relation till förövaren
- 4.10 Personer 16–79 år utsatta för sexualbrott efter ålder
- 4.11 Anmäld misshandel
- 4.12 Grov kvinnofridskränkning
- 4.13 Anmäld våldtäkt
- 4.14 Lagförda efter huvudbrott

# Departementsserien 2013

---

## *Kronologisk förteckning*

---

1. På vägen till en grönare framtid – utmaningar och möjligheter. Delutredning från Framtidskommissionen. SB.
2. Delaktighet i framtiden – utmaningar för jämställdhet, demokrati och integration. Delutredning från Framtidskommissionen. SB.
3. Framtida utmaningar för sammanhållning och rättvisa. Delutredning från Framtidskommissionen. SB.
4. Fysioterapeut – ny skyddad yrkestitel för sjukgymnaster. S.
5. Permanent utvidgad målgrupp för etableringslagen. A.
6. Utbildningar för nyanlända elever. Mottagande och skolgång. U.
7. Om katastrofmedicin som en del av svenska insatser utomlands m.m. S.
8. Framtidens välfärd och den åldrande befolkningen. Delutredning från Framtidskommissionen. SB.
9. Lätt byte. Enklare att välja ny leverantör av elektroniska kommunikationstjänster. N.
10. Domstolsdatalag. Ju.
11. Ändringar i bestämmelser om straff och administrativa sanktioner vid fiske. L.
12. Marknadskontroll av varor och annan närliggande tillsyn. UD.
13. Regionalt utvecklingsansvar i Västernorrlands län och Norrbottens län. S.
14. Regionalt utvecklingsansvar i Örebro län och Gävleborgs län. S.
15. Gemensamt konsumentskydd i EU. Ju.
16. Prospektansvar. Fi.
17. Straffavgift vid bristande kreditprövning. Ju.
18. Genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv om rätten till information vid straffrättsliga förfaranden. Ju.
19. Svenska framtidsutmaningar slutrapport från regeringens Framtidskommission. SB.
20. Vissa lagförslag med anledning av treparts-samtalen. A.
21. Lagvalsregler på obligationsrättens område – Rom I- och Rom II-förordningarna. Ju.
22. Behandlingen av personuppgifter vid Statens kriminaltekniska laboratorium. Ju.
23. Tid för undervisning – lärares arbete med skriftliga individuella utvecklingsplaner. U.
24. Ersättning för polisbevakning. Ju.
25. Skriftlig bekräftelse av vissa telefonavtal. Ju.
26. Viss kreditgivning till konsumenter. Fi.
27. Ett teknikberoende skydd för den enskildes integritet vid kreditupplysning. Ju.
28. Straffansvar för eftersupning – om användning av alkohol och andra berusande medel efter färd. Ju.
29. Märkning av textilprodukter. Ju.
30. Skyndsamhetskrav och tidsfrister i ärenden med unga misstänkta och unga målsägande. Ju.
31. Allmänhetens insyn i partiers och valkandidaters finansiering. Ju.
32. Genomförande av det ändrade direktivet om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning. Ju.
33. Vägval i en globaliserad värld. Fö.
34. Den nya polisorganisationen – kompletterande författningsändringar. Ju.
35. Vägval för premiepensionen. Fi.
36. Förändrade åldersgränser och ökad flexibilitet i föräldraförsäkringen. S.
37. Ett uppföljningssystem för jämställdhetspolitiken. U.

# Departementsserien 2013

---

## *Systematisk förteckning*

---

### **Statsrådsberedningen**

---

På vägen till en grönare framtid – utmaningar och möjligheter.

Delutredning från Framtidskommissionen. [1]

Delaktighet i framtiden – utmaningar för jämställdhet, demokrati och integration.

Delutredning från Framtidskommissionen. [2]

Framtida utmaningar för sammanhållning och rättvisa.

Delutredning från Framtidskommissionen. [3]

Framtidens välfärd och den åldrande befolkningen.

Delutredning från Framtidskommissionen. [8]

Svenska framtidsutmaningar

slutrapport från regeringens Framtidskommission. [19]

### **Justitiedepartementet**

---

Domstolsdatalog. [10]

Gemensamt konsumentskydd i EU. [15]

Straffavgift vid bristande kreditprövning. [17]

Genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv om rätten till information vid straffrättsliga förfaranden. [18]

Lagvalsregler på obligationsrättens område – Rom I- och Rom II-förordningarna. [21]

Behandlingen av personuppgifter vid Statens kriminaltekniska laboratorium. [22]

Ersättning för polisbevakning. [24]

Skriftlig bekräftelse av vissa telefonavtal. [25]

Ett teknikberoende skydd för den enskildes integritet vid kreditupplysning. [27]

Straffansvar för eftersupning

– om användning av alkohol och andra berusande medel efter färd. [28]

Märkning av textilprodukter. [29]

Skyndsamhetskrav och tidsfrister i ärenden med unga misstänkta och unga målsägande. [30]

Allmänhetens insyn i partiers och valkandidaters finansiering. [31]

Genomförande av det ändrade direktivet om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning. [32]

Den nya polisorganisationen – kompletterande författningsändringar. [34]

### **Utrikesdepartementet**

---

Marknadskontroll av varor och annan närliggande tillsyn. [12]

### **Försvarsdepartementet**

---

Vägval i en globaliserad värld. [33]

### **Socialdepartementet**

---

Fysioterapeut

– ny skyddad yrkestitel för sjukgymnaster. [4]

Om katastrofmedicin som en del av svenska insatser utomlands m.m. [7]

Regionalt utvecklingsansvar i Västernorrlands län och Norrbottens län. [13]

Regionalt utvecklingsansvar i Örebro län och Gävleborgs län. [14]

Förändrade åldersgränser och ökad flexibilitet i föräldraförsäkringen. [36]

### **Finansdepartementet**

---

Prospektansvar. [16]

Viss kreditgivning till konsumenter. [26]

Vägval för premiepensionen. [35]

### **Utbildningsdepartementet**

---

Utbildningar för nyanlända elever. Mottagande och skolgång. [6]

Tid för undervisning

– lärares arbete med skriftliga individuella utvecklingsplaner. [23]

Ett uppföljningssystem för jämställdhetspolitiken. [37]



### **Landsbygdsdepartementet**

---

Ändringar i bestämmelser om straff och administrativa sanktioner vid fiske. [11]

### **Näringsdepartementet**

---

Lätt byte. Enklare att välja ny leverantör av elektroniska kommunikationstjänster. [9]

### **Arbetsmarknadsdepartementet**

---

Permanent utvidgad målgrupp för etableringslagen. [5]

Vissa lagförslag med anledning av treparts-samtalen. [20]





